

ચિસ્તીયા દાવત ગ્રંથમાળા નં. ૬
Major Deputy Collector,

શું મુસલમાનો પાપી છે ?

(શું ઇસ્લામ રાક્ષસી ધર્મ છે ?)

—લખનાર—

પીરઝાદી

મોટામીયાં માંગરોલની ગાદીવાળા.

—છપાવનાર—

હાજી સાલેહજી અસમાલજી પટેલ

માંગરોલ મદરસાના સ્થાપક

મુા માંગરોલ પ્રાંત નવસારી. વાયા કીમ.

કી સ. ૧૯૪૪

કી સ. ૧૯૨૬

આટ્ટિ પહેલી

પ્રત ૧૦૦૦

(લેખકના સર્વ હક સ્વાધિન)

ક્રીંમત ૦-૩-૦

દાવતની એક નમુનેદાર કીતાબ

એકલખારાવાળા પીર

શાહ કાચમુદીન ચીશતીની

નુરે રોશન.

શરહ-ખુલાસા-અર્થ સાથે ગુજરાતીમાં છપાઈ
બહાર પડી ચુકી છે તસવ્વુફ-ખદ્દરજાનનો એક અખુટ
લંડાર છે હીંદુ મુસલિમ જોડાણની એક ઉમદા સાંકળ
છે. ખુદાને આજખવાનું એક ઉમદા સાધન છે. તેની
તાલીમથી મુસલમાનોને વલીને અને હીંદુઓને
મહાત્માનો દરજો મળે છે. છસોને બત્રીસ પૃષ્ઠ-સફ
બુ એક હજાર પુસ્તક છે. ગ્લેઝ કાગળ. સોનેરી
અક્ષરવાળું પ.કું પુઠું અને મોટા અક્ષરની ચોખ્ખી
છપાઈ છે ચડતા પુંઠાવાળી નકલના રૂ. ૫) પાંચ છે
અને ઉતરતા પુંઠાવાળીના રૂ. ૩) ત્રણ છે. વી. પી.
ખરચ તેના વજન પ્રમાણે દસ આના જુદું.

ગણતરીનીજ નકલો કહાડવામાં આવી છે, મારે
જેને જોઈએ તેણે નીચેને સરનામે લખવું.

મું. સુરત. } લી. સંયદ દેઝહુસેન મુનવ્વરઅલી
હુરીપુરા }

એડિટર, ઝુલ્ફિકાર

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૩૮૨૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રૂ. દિવસના પાપા ૭.

વિગય ૧૩ ૨૩

ખુદ તઆલાની તારીફ અને પયગમ્બર ~~સાહેબની કોતરી સીધામાં~~ આદ જણાવીશુ કે જે લોકો તરફથી ઇસ્લામીઓ માટે મસેઅ (કસાઈ) અને થવન (જગલી) વગેરે જેવા હલકા શબ્દો વાપરવામાં આવતા રહ્યા છે એ કેટલે દરજ્જે બ્યાજખી છે તે દેખાડી આપવા, તેમજ ઇસ્લામ એક રાહસી ધર્મ છે અને તે તલવારના બળે ફેલાયો છે એવી સમજવ.ળ ની ગેર સમજ દૂર કરવા મૌલાના પીર મેટ મીયાં સાહેબે મુ'આઇના "સાંજ વર્તમાન"ના સને ૧૯૧૪ ના પટેડી અંક માટે ઇસ્લામની નીતી એ હેડીંગથી એક લેખ લખી રજુ કર્યો હતો.

એ લેખના ઉપયોગીપણા માટે સાંજ વર્તમાને પોતાના તારીખ ૨૭ જુલાઈ સને ૧૯૧૪ ના અંકમાં જે વિચારો પ્રગટ કર્યા છે તે આ નીચે અક્ષરે અક્ષર ઉતારી લખએ છીએ:—

ઇસ્લામની નીતી

“અમારા પટેડી અંકમાં પીરસવા માટે અવેલા આ એકજ શિષ્ટાંત ઉપર આમ દીનચુસ્ત એહિમેદન આલમ કુચ્છન થઈ જશે.

મુસલમાનોને “મસેઅ” કહેવા કેટલે

દરજ્જે બ્યાજખી છે ?

માંજ લખની ગાદીવાળા પીરજનદા મોટામીયાં તે સચીન સ્ટેટના નાયબ દિવાને ઉપલા સવાલનો પોતાને એ કીમતી લખાણમાં

● પીર સાહેબ તે વખતે સચીન સ્ટેટમાં નાયબ દીવાનના હોદા

ઉપર હતો.

એવે તો અનરકાગક રહેયો આપ્યો છે જેથી દરેક સામ્યો ઇસ્લામી મગર થયા વિના હરગેજ રહેશે નહીં.

મહાન હઝરત મોહમદ પયગમ્બર સદઅમે આપેલા ઉમદા શીક્ષણનો અભ્યાસ કરીને જાની તથા નીતિમાન બનવું હોય તો આ લેખ જરૂર ખુબ ધ્યાનથી વાંચજો

‘કુરાન અપર તો તજવાર’

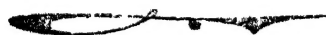
એ બેમાંથી ગમે તે એક પસંદ કરી પોતાની છાંદગીના દીવસો પુરા કરવાનું ઇસ્લામ ફરમાન છે એવી તેના વિનંધીઓની હડહડતી મક્કત વાતનું પોકળી બાજુનું હોય તો આ અમુલ્ય લેખ ઉપર જરૂર નજર કરજો.

ઇસ્લામ વિશેની લોકોની ખોટી ગેર સમજૂતી દુર કરનારો આ એક મહાન લેખ છે.

ઇસ્લામની ખુબીઓ, ઇસ્લામના ફરમાન, ઇસ્લામની નીતિનો સાર, મુસલમાનોની એક બીજા સાથેની ફરજ, અપકાર ઉપર ઉપકાર, બ્રાતૃભાવ, અને એક બીજાને મદદ માણસ જન તરફ દયા ભાવ, અને મોટાની મર્યાદા, દુખી ઉપર દયા, વચનના સચ્ચા રહેવું, ખેરાત, આજીજી, નિદાનું મહાપાપ, એક કોમે બીજી કોમની મશાકરી કરવી જોઇએ નહીં. વગેરે બાબતોનું ઇસ્લામનું મહાન ઉમદા નીતિશાસ્ત્ર પીરજીતદા મોટામીયાં સાહેબનો આ અમુલ્ય લેખ ખુલ્લું કરે છે. ”

ઉપર પ્રમાણે “ સાંજ વર્તમાન ” આ લેખ માટે પોતાની બહેરાત આપે છે. આવા ઉપયોગી લેખને પુસ્તક રૂપે પ્રગટ કરવા કેટલાક ગદરથી તરફથી ભલ મણ થવાથી તે પ્રગટ કર્યો છે. તે આશ્ચર્ય છે કે ભાઈઓ જરૂર તેનું મનન કરશે.—પ્રગટકર્તા.

શું મુસલમાનોને સ્લેચ્છ કહેવા વ્યાજબી છે?

શું ઇસ્લામ રાક્ષસી ધર્મ છે ?

જ્યાં સુધી ઇસ્લામની વાતતોતો ખરા જીગરથી અભ્યાસ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેમાં શું શું ખુખીઓ છે તે સમજવામાં આવવું બહુ મુશ્કેલ છે. મહાન હઝરત મોહમ્મદ પયગમ્બર સદઅમે જે શિક્ષણ આપ્યું છે તે પર ખરા અંતઃકરણથી ધ્યાન ન લગાડતાં ઉપલક્ષ નજરે તે તરફ જોવાથી ઇસ્લામને અન્ય લોકો તરફથી કેટલો જેર ધનસાફ્ર મળેલો છે તે અંતઃ કહેવાની જરૂર નથી. લોકોને ઇસ્લામના વિરોધીઓ તરફથી એમ સમજાવવામાં આવ્યું છે કે ઇસ્લામ એ “કુરાન અમર તો તલવાર” એ એમાંથી ગમે તે એક પસંદ કરી પોતાની જાંઘીના દીવસો પુરા કરવાનું ફરમાવે છે. કદાચ કોઈ મુસલમાન રાજકર્તાએ કાંઈ જીલમ કર્યો તો તે સખળુ ઇસ્લામ કરે છે એમ જાહેર કરવામાં આવે છે પણ ખરી ખીના તરફ ધણુ થોડાજ નજર કરે છે. ઇસ્લામ વિશે લોકોના મ માં જેટલી બધી જેર સખળી પેસી ગઈ છે કે ઇસ્લામનું નામ સાલતાં જ લોકો

ચોંકે છે અને તેને એક વિકાળ રાક્ષસ જેવો ગણે છે. કારણ કે નાન-પણથીજ તેમને ઇસ્લામ વિષે એવું શીખાડવ માં આવે છે કે મૂર્તિ પૂજના વિરોધીનો ધર્મ સારો હોયજ ક્યાંથી ? પશુનો વધ કરનારા-ઓનો ધર્મ સારો હોયજ ક્યાંથી ? તલ્લવાર પકડનારા ખુતીઓનો ધર્મ સારો હોયજ ક્યાંથી ? ટુંકામાં ‘મલેચ્છ’ ‘યવન’ અને કસાઈનો ધર્મ સારો હોયજ ક્યાંથી ? એવા પડધા તો બીજી કામના બાળકોના કાનમાં નાનપણથીજ પડવા લાગે છે એટલે મોટા થતાં તે ઇસ્લામ ધર્મને ધજોજ હલકા ગણવા લાગે છે એટલુંજ નહીં, પણ એ ધર્મના માનનારની સામતને પણ તે હલકા ગણે છે. અને એથીજ મુસલમાનો માટે “યવન” અને “મલેચ્છ” જેવા શબ્દોનો ઉપયોગ એ લોકો બેધડક કરતા જણાય છે. સાધારણ બુદ્ધિના માણસોજ આ શબ્દો વાપરે છે એવું કાંઈ નથી પણ સારા કેળવણી શખસોએ પણ તેનો પોતાના પુસ્તકોમાં ઉપયોગ કરેલો છે. દાલ જમાનો કેળવણી અને સુધારાનો આવ્યો છે છતાં પણ તેનો ઉપયોગ કાંઈ ઓછો જણાતો નથી. એથી માલમ પડે છે કે આવા જમાનામાં પણ લોકોના મનમાંથી ઇસ્લામ વિષેની ગેર સમજૂતી દૂર થઈ નથી ઇસ્લામ ખાતરીપણું અને જખરી શિવાય બીજી કાંઈ શીખવતો નથી એ ખ્યાલ તેમનાં મનમાં નાનપણથીજ કેટલાકના કહેવાથી ધર કરી જાય છે અને તે હંમેશા કાયમ રહે છે. કારણ કે તેને ખસેડવાની કાંઈપણ કોશિષ કરવું નથી.

જેન વાણીઆઓ અને થોડા ધણા બીજા હીંદુઓ શીવાય તમામ જાતના હીંદુઓ પશુઓનો વધ કરે, માંસ ખાય, તલ્લવાર પકડી ખુન કરે, જીવતા શિકારને જાલા બોકે, જેવા કે રજપુત મરાઠા ક્ષત્રી બીલ કોળી

વિગેરે કરે છે તો પણ તે “મવન” અને “મદેચ્છ” ગણાય નહીં, પણ માત્ર મુસલમાનોજ તેવા ગણાય. કારણ કે તે કદી સારા હોયજ નહીં અને તેઓ પોતે સારા ન હોય તો પછી તેમનો ધર્મ તો સારો હોયજ ક્યાથી ? પણ આ તકે કહેવું જોઈએ કે તેમાં કહેન રાઓનો દોષ નથી. કારણ કે તેમને મુળથીજ એવું શીખાડવામાં આવે છે હવે જમાનો બદલાયો છે લોકોનું વલણ જુદા જુદા ધર્મના સિધ્ધાંતો જેવા જણવા તરફ થવા લાગ્યું છે એટલે હવે ઇસ્લામની આજ્ઞા તરફ પણ તેઓ નજર કરશે, અને તેનો અભ્યાસ કરી પોતના મનની ખાત્રી કરશે કે ઇસ્લામી ધર્મ ખીજ કોઈ પણ ધર્મ કરતાં ઉત્તરતો નથી. તેણે શીખાડેલી ખુદાની વેહવાનીયત (અનૈત), સચ્ચાઈ અને બધા મનુષ્યોનું સરખાપણું એ યુષ્ક તેમા એવા ઉત્તમ સમાયલા છે કે જેની જાતે જેવાથીજ ખાત્રી થાય એમ છે બધા માણસો સરખા છે એવું જેથી રીતે ઇસ્લામ ગણે છે તેવું ખીજે ધર્મ ગણાતો હોય એમ જણાતું નથી. એક હલકી કોમનો માણસ મુસલમાન થાય છે કે તે એકદમ દુનિયાના ચાલીસ કરોડ મુસલમાનોનો ભાઈ થઈ જાય છે. તે મુસલમાનોની સાથે બેસીને જમી શકે છે એટલુંજ નહીં પણ તે મસ્જિદમાં પણ જઈને આગલી દારમાં નમાજ પઢી શકે છે. તથા તેમની સાથે બેટી વહેવાર કરી શકે છે. હીંદુ સમાજના કેટલાક ખોટા રીવાજોને સુધારાના હીંદુ આગેવંતો હમણા હમણા વખેડવા લાગ્યા છે. પણ ઇસ્લામે તો તેમને સવા તેરસો વરસથી વખોડી કાઢ્યા છે. ત્યારે આજો ધર્મ શું તદ્દન હની કાઢવા જેવો છે ? ના એમ હોયજ નહીં. આપણે તેની નીતિની કેટલીક આજ્ઞાઓ અહીં આપીશું અને ખીજ ધર્મવાળા

એને વિનંતી કરીશું કે તેમણે તે તરફ ઇનસાફની નજરે જોવું અને
ઇમાનદારીથી તોલ કરવો કે શું ઇસ્લામ રાક્ષસી ધર્મ છે ?

ઇસ્લામની નીતીનો સાર.

માણસ જાતની સેવા ચાકરી કરવી અને તેનું બચતું કરવું
એને ઇસ્લામમાં ખંદગી-ખુદાની ઇજાદત ખરાબર ગણેલ છે. એકલા
આકાનથીજ કાંઈ કામ સરતું નથી. તેની સથે પ્રત્યક્ષ કામ પણ
જોઈએ. “આ જીંદગી આક્રમ્ત (આવતી જીંદગી) માટે એક ખેતી
છે.” તેટલા માટે વારંવાર કહેવામાં આવે છે કે “વાવશો તેવું લણુશો”.
મુસલમાન થયા એટલે પત્યું એવું કાંઈ નથી પણ ખરા ચલણથી
રહેવું જોઈએ. તેની જીંદગી એક “કાશિપની જીંદગી” હોવી જોઈએ.
“જો તને તારા ખુદાની સનમુખ જવાની ઇચ્છા હોય તો સારા
કામ કર દારણ્ય કે આડે માર્ગે ચાલવાથી કદી તેની પાસે જઈ
શકાતું નથી.” માણસમાં પશુનો અને ફરિસ્તાનો એવા બે પ્રકારના
સ્વભાવ છે. જ્યારે તે પશુનો હલકો સ્વભાવ છોડી દે છે ત્યારે તે
ફરિસ્તાનો સ્વભાવવળોજ થઈ રહે છે. બલકે તેનાથી પણ ચઢતો
થાય છે. સારી ખરી અને શુધ્ધ કોશિષ માટે ફરમાવ્યું છે કે
કોશિષ કરવી એ ખુદાનું ખાસ ફરમાન છે. અને જે જે ખુદાએ
ફરમાવ્યું છે તે માત્ર કોશિષથી મળી શકે છે.

કુરાને શરીફની ચોથી સુરતમાં ફરમાવ્યું કે “આવ હું તને
તારા ખુદાના કુકમો કહી સંબોળાવું. તારે તેની સાથે કાંઈને સરીક

-ભાગીઓ ગણવો નહીં, તારે તારા માઆપો સાથે સારી રીતે વર્તવું, અને તારે મુશ્કેલીસીની બીકને લીધે તારાં મળકાને મારી નાખવા નહીં. તારે માટે અને તેમને માટે અમે ખાવાનું આપીશું. અને તારે ઉઘાડી કે ઢાંકી અપવિત્ર ખાખત તરફ જવું નહિં. જે જીવ મારવાનો તને હક હોય તે સિવાય તારે કાંઈ જીવ મારવો નહીં. X X X X તારે યતીમ-અનાથ બાળકની મિલકત પાસે તેને સુધારવાના હેતુ સિવાય જવું નહીં. તારે કાંઈને વિષે કાંઈ ફેંસલો આપવાનો હોય તો તે તારા સગાનું કામ હોય તો પણ તારે ખરા ન્યાય સિવાય કાંઈ બોલવું નહિ. અને તારે ખુદનો દુકમ બરાબર માથે ચડવો. બરેબર આ મારો ખરો રસ્તો છે. તે પ્રમાણે તું ચાલજે.”

વળી ફરમાવ્યું છે કે “નેક-અખત માણસો એજ છે કે જે ઇમાન લાવ્યા છે અને ખુદનો આજીજીથી ઉપકાર માને છે, X X X X હમેશાં ખેરાત કરે છે, પોતાની પતીવ્રતા જાળવી રાખે છે, અને પોતાના વચનમાં સાચા છે. X X X X બરેબર ખુદ તમને ઇતસાફ અને ભલું કરવાનું અને સગાં વહાણને તેમના હક અદા કરવાનું ફરમાવે છે. વળી તે તમને પાપ કરવાનું, અને બુલ્લમ કરવાનું મના કરે છે.”

“જે માણસ ખુદ તરફ બોલાવે છે તેનાથી બીજો કશું સાફ કહેનારો અને ભલું કરનારો છે ? X X X X ‘ભલું’ અને ‘શુર’ એ સરખું ગણવામાં આવતું નથી. જે સાફ હોય તેના બળથી ખોટું કાઢી નાંખ.”

વળી સ્વર્ગ વિષે ફરમાવ્યું છે કે “તે (સ્વર્ગ) ખુદાવાળા માણસ માટે, પોતાના ભલા અને શુરા દીવસોમાં ખેરાત કરનારા

માટે, અને પોતાનો ગુરસો પી જનાર અને માંદા આપનાર માટે છે. કારણ કે ખુદા સખી-પરોપકારી માણસને આહે છે. ”

આપણે જાણીએ છીએ કે લોકોના ઉપર જ્યારે દુખ પડે છે ત્યારે ગમે તેવી તકલીફ પણ તેમને સહન કરવી પડે છે. મધ્ય જ્યારે માણસ સુખી હોય અને તેને કાંઈ તકલીફ આપે ત્યારે તે કેટલે દરજે સહન કરી શકે છે તે ઉપર તેની ભલામતી સઘળો આધાર રહેલો છે. કારણ કે સુખી દીવસોમાં તે ધારે તે કરી શકે છે એવી તેને સત્તા હોય છે. કહે છે કે મહાન હજરત મોહમ્મદ પયગમ્બર સદઅમની પવિત્ર દીકરી ખીખી ફાતમાના દીકરા હજરત ઇમામ હુસેન ૨૦ અઠ એક દીવસ જમવા બેઠા હતા તેવામાં તેમના એક નોકરના હાથથી તેમના ઉપર ગરમ ગરમ ખાવાનું પડી ગયું જ્યારે પેલા નોકરને લાગ્યું કે હજરત દાઝ્યા હશે, અને મને હમણું વહેશે તેથી તે કુરાન શરીફનું એક વાક્ય બોલવા લાગ્યો કે “જો માણસો પોતાનો ગુરસો પી જાય છે તેમને માટે સ્વર્ગ છે.” હજરત ઇમામ હુસેને કહ્યું કે “મને કાંઈ પણ ગુરસો લાગ્યો નથી. મું ગભરાઈશ નહીં.” પેલો નોકર આગળ આજ્ઞતાં બોલવા લાગ્યો કે “અને જો લોકો માણસોને માંદા આપે છે તેમને માટે સ્વર્ગ છે.” તે ઉપરથી પોતે કહ્યું “હું તને માફ કરી ચુક્યો છું.” નોકરે આગળ આજ્ઞતાં વાક્ય પુરું કર્યું કે “ખુદા પરોપકારીને આહે છે.” હજરત ઇમામ હુસેને કહ્યું કે “જા હું તને હવેથી તારી નોકરી માફ કરું છું. અને ત્યારમાં ચારસો રૂપા મહેર આપું છું.

“કરમાફ” પુસ્તકના કર્તા લખે છે કે જો તને માફ કરી દે તેને ફરી બોળતો બોળતો જા. જો તારૂ પગલી લે તેને બોલાવીને ફ

આપ. જે તને ધન કરે તેને માશી આપ કારણ કે ખુદા એવું માહે છે કે તું તેની કમાલીયત-સંપૂર્ણતાની જડ તારા આત્માના અંતરમાં નાખે.

કોઈ માણસ અપકાર કરે તો તે ઉપર ઉપકાર કરવાનું ધરલાભમાં દરેક ઠેકાણે લખેલું છે. “દરેક જણના બલ્કાનો ખ્યાલ કર, તને જે હાની થઈ છે તેજ માત્ર જો નહિ બીજાને તુરંત માશી આપ અને બધાનું સારું કર. જે શખસ પોતાનો ગુસ્સો સમાવે છે અને પોતાના દુશ્મનો ને માશી આપે છે તેનું રહેકાણુ એક સારી જગાએ થશે. ભુંડાઈ ઉપર બલાઈ કર.”

એક ગરીબ અરબ પરદેશીના બળેલ દિલને શાંત કરવા સારું ખુદા તાલાની સીડી નજરનો સંદેશો આવ્યો કે “ દીવસના પ્રકાશ અને રાત્રિના અંધકારના સોગંદ પૂર્વક કહું છું કે તારો ખુદા તને જુલી મોઝો નથી. કે તારાથી નારાજ થયો નથી. ખરેખર મયા વખત કરતાં આવતો વખત તારે માટે સારો છે અને આખરે ખુદા તારી ઉપર પ્રસન્ન થશે, અને તને સતોષ થશે શું તને ખબર નહોતી કે તું યતીમ-અનાથ હતો અને તેણે શું તને રહેવાને ઘર આપ્યું નહોતું? તું જુલાવામાં હતો ત્યારે શું તને રમતો બતાવ્યો નહોતો? તું ગરીબ હતો ત્યારે શું તેણે તને સાધનો પુરાં પાડ્યાં નહોતાં? ત્યારે યતીમ-અનાથને ધન પહોંચાડ નહિ, અને જે કોઈ તારી પાસે માગવા આવે તેને ખોટો સુખ ન કાઢ, અને તારા માલીકની મહેરબાનીઓના ગ્રણુ મા.” શું તું એ ખ્યાલમાં છે કે એ તને ખાલી ખેલ માટે બતાવ્યો છે, અને તને કહી અમારી પાસે પાછો લાવવામાં નહીં આવે ?

ખર જીગરથી પચાતાપ-તોઆ કરી ખુદા તરફ પાછા આવ-
નરા અને તેની દયા માંગનારા ગુન્હેગારો એટલુંજ કહે કે “હે અમારા
માલીક અમે જો લુલ્લી ગયા હોઇએ અને પાપમાં પડ્યા હોઇએ તો
પણુ તું અમને સજા કરીશ નહિ. હે પ્રભુ, અમારા પાપ નિવારણ
કર અને અમને દામા કર,” તો તેમને માટે ખુદાનું એ વચન તૈયાર
છે કે “પાછો આવ, પાછો આવ, તું ગમે તેવો છે તો પણ પાછો
આવ. શું તું મને માનતો નહોતો ? શું મને મુકીને બીજાને પ્રુજતો
હતો અથવા મારા હુકમનો ભંગ કરતો હતો ? ચાલ પાછો આવ,
મારો દરવાજો નાઉમેદીનો દરવાજો નથી. જો તું લુલ્લી ગયો હોય
તો ખરા જીગરથી તોઆ-પચાતાપ કરી પાછો આવ.”

ખરું કહ્યું છે કે “ધર્મ વિષેનો નેક ખ્યાલ પોતાને જે
દરજા ખાતવવાની છે તે સમજવામાં અને દયાની જાણીતી બાબતોમાં
રહેલો છે.”

નેક માણસ તે છે જે પોતે શુદ્ધ થવા માટે પોતાની પુંજ
આપી દે છે. અને અદલો મેળવવાની આશ થી કાઢના ઉપર ઉમકાર
કરતો નથી. પણુ ફક્ત પરમ કૃપાળું માલીકની સત્કૃપા જવાની ઇચ્છાથી
કરે છે.

જે માણસો પોતે લુખ્યા છતાં પોતાનો ખોરાક ગરીબોને
થતીમોને અને કદમાં પડેલાઓને આપી દે અને કહે કે “ અમે તમને
ખુદાને વારતો ખવડાવીએ છીએ, તમારે તમારી પસંદી તેને કાંઈ
અદલો જોઇતો નથી, ” તો તેવા માણસો ધણા નેક-ખખત છે.

ફક્ત ખુદા તાબાનીજ ખંડગી કર, સર્વાવકાશી, નોકર, થતીમ

અને ગરીબ ઉપર દયા રાખ. માણસો સાથે નેકીથી વાત કર, નમાઝ પઢ, અને ખેરાત કર.

“તારા માતાપિતૃ નમ્રતાદીથી સન્માન રાખ, ગરીબાઇ અને નરમાશથી ખુદા આગલ તેમને મોટે અરજ કર કે હું પરવદીગર તેમના ઉપર દયા કર, હું નાનપણમાં નિગધાર હતો ત્યારે તેમણે મને ઉછેરીને મોટો કર્યો છે.”

“જીવતા વખતનાં અંધાર કુર્મ ખુની વેર અને આત્મહત્યા છોડી દે અને એક લોહી થઇ જાયો.”

“જાહેર અગર છાને ગમે તે રીતે ખેરાત કરો, કરણ કે તેમ કરવું ધણું સારું છે.”

“ક્યામતનો દીસ આવશે કે જે દીસે લેવડ દેડ દોસ્તી કે બક્ષામણ કાંઇ કામમાં આવશે નહી, તેવો દીવસ આવે તે પહેલાં તમને જે ખુદાએ આપ્યું છે તેમાંથી ખેરાત કરો.”

“બારે રસ્તો પસાર કરવાનું તારે શીખવું હોય તો અંદીવ નના બધ છોડાવ, બુખ્યાને સંજાંધીને ચતીમને તથા જે ધુળમાં મળી ગયેલો હોય તેને ખાવાનું આપ, જે ડોઢા ખીખતને ખાસ મદદ કરનારા અને તેમની ઉપર દયા કરનારા હોય તમાનો તું પણ થા.”

“અફસોસ છે એ લોહી ઉપર કે જે ધર્મિષ્ઠ હોવાનો ડોળ દેખાડે છે અને ગરીબની વારે ચઢવા પાછા પડે છે.”

“તમારી ખેરાત, ઠપકો દઇને અને નુકસાન પહોંચાડીને, ખરખાદ ના કરો. માણસને દુઃખ દઇને તેને કાંઇ આપવું એ કરતાં તેના ઉપર દયા કરવી અને તેની સાથે ઢરને ચેહેરે વાત કરવી એ વધારે સારું છે.”

“બાજ નદન હરામ છે. જે માણસ પોતાની પુંછ લોકોને દેખાડવા ખરચે તે માણસ એવો છે કે જાણે એક થોડી માટીમાં દબાએલો પથ્થરનો ખડક, કે જ્યારે તેના ઉપર વરસાદ પડે છે તો પથ્થુ તે નરમ થતો નથી, પણ સખ્તનો સખ્ત રહે છે અને તેમાંથી કાંઈ ઉગતું નથી. પણ જે માણસ પોતાની પુંછ ખુદાને રાજી રાખવા અને પોતાના આત્માનું કલ્યાણ કરવા માટે ખરચે છે તે એક ટેકરી ઉપરના બગીચાની માફક છે કે જે વરસાદ વરસે છે ત્યારે બમણો મેવો આપે છે એ વરસાદ ન આવે તો પણ ઝાકળથી ને લીલો રહે છે.”

“માણસની પરીક્ષા તેની સમ્બાધથી કર અને તું તારા નફસ મનોવિકારના કહેવા પ્રમાણે ન ચાલ. નહીં તો તું ખુદાના માર્ગમાં ખતા ખાઇ બેસીશ.”

“ખુદાએ બીજાને જે આપ્યું હોય તેની તું લાલચ ન રાખ.”

“પુર્વ કે પશ્ચિમ દિશા તરફ મોઢું રાખવામાં ભક્તિ રહેલી છે એવું કાંઈ નથી. પણ માત્ર ખુદાનો હુકમ માથે ચઢાવવામાં અને ભણું કરવામાં રહેલી છે બધી વસ્તુઓને મનીમત (ફાયદાકારક) જાણી ઇન્સાફ તરફ વલણ રાખ, અને મુખાંઈ ભરેલી વાતો છોડી દે. અને જો શેતાન તને ખોટો માર્ગ લઈ જવાનું કરે તો ખુદાનો આશ્રય માગ.” “યતીમે-અનાથ બાળકોના માલને હાથ લગાડ નહિ. વચનનો પાકો રહે અને દુનિયામાં વાંકો થઈને ચાલ નહીં.”

“છોકરી પેદા થય તુ સાંભળત. માણસના મોઢાં કાળાં પડી જાય છે. X X X X X તમને કાંઈ સાધન નહીં મળે એ બીજી તમે

તમારા બાળકોની હત્યા કરો નહિ.* તમારા બધાની અમે કાળજી રાખનાર છીએ. ખરેખર તેમને મારી નાંખવું એ એક મોટામાં મોટું પાપ છે ” “ ખુદાએ તમને સ્ત્રીઓ આપી છે તો તમે તમારી અને તેમની વચ્ચે પ્રાંતિ અને મહોબત વધારો. ”

“ દારૂ અને બ્લુગાર એ બંને ભારે પાપ છે.

“ બ્યલિચારથી તદન દુર રહે, કારણ કે તે એક નાપાક ચીજ અને ખોટો રસ્તો છે.

“ ખાત્રીથી સમજો કે આ દુનિયાની જીંદગી એક ઠગાઈ રૂપ છે. ધન દોલત અને છેકરાં હયાતો વધારો એ માત્ર એવો છે કે જેમ પરસાદ પછી છોડવા ઉગી નીકળે છે અને વાવનારને ખુશ કરી પાછળથી પીળાં પડી કરમાઈ જાય છે. આવતી દુનિયામાં સખ્ત સખ્ત છે, માત્ર ખુદાની માફી અને તેની રહેમ નજર સિવાય દહાડો વળવાનો નથી. ”

“ તારી ખોટાઈ અને એના જેવો એવો બીજો દેખાવ કાઢી નાંખ. ખરેખર જે લોકોએ ગેરઠ-સાફ ઉપર કમ્મર બાંધી છે તેમને માલમ પડશે કે તેઓ પોતે શું કરમાયા છે. ”

“ જે લોકો અલિમાનથી અલગ રહે છે, જે લોકો પોતાનું મન વશ રાખે છે, જે લોકો સખાવત કરે છે, જે લોકો ખુદાની જાંદગી કરે છે, અને જે લોકો વચન અને સુખન પાળે છે,

---

* પહેલાના અરબ લોકો પોતાની દીકરીઓને પહેલાના રજપૂતો જેમ દુધ પીતી કરતા હતા તેમ મારી નાખતા હતા તેથી ખુદાએ આ હુકમ આપ્યો છે.

તે લોકો નિરંતર સુખના વરસ થવાના છે. તારાં માયાપમાનાં એક
કે અને ઘરમાં થાય તો પણ તું તેમની સાથે માયા મહોત્પત્તી ચાલ
અને તેમને કદી તોછડો શબ્દ કહે નહિ. કે તેમને દપકો આપ
નહિ, પણ તેમની સાથે ૨ન્માન પુર્વક અને નરમાસથી વાત કર.”
“અને તારો કોઈ સગો હોય કે બીજો કોઈ ગરીબ માણસ હોય કે
કોઈ ૨ તે જનાને મુસાફર હોય તો પણ તેનો જે હક પહોંચતો હોય
તે તું તેને આપ, પણ નકમો ખરચ કરતો ના.

તું તારો હાથ તારી ગરદન સાથે બાંધી દેતો ના (એટલે
તું કંબુસ થતો ના), તેમજ તેને તું તદન છુટો મુકી દેતો ના
(એટલે ઉડાઉ થતો ના). નહિં તો નિર્ધનતાને લીધે તારે કલંક
વેઠવો પડશે.

“તારા નોકરને માયાગુપ્તે વાત કરવાનું શીખવ.

‘સારાના બળથી નહ. રૂં કાઢી નાંખ.

“ક્યામનના દીવસે ખરો તોલ અમે (ખુદા) કરીશું. કોઈને
પણ અમે ગે-દનસાફ આપવાના નથી. રાઇના દાણા જેટલી બાબત
હશે તોપણ તેને આગળ લાવી તેનો અમે તોલ કરીશું, અને
અમે લેખાં લઇશું એટલે બસ છે.”

“તારા પરવરદીગારને માફી માટે ચરબ કર, અને તેના
તરફજ નજર કર. ખરેખર માલીક ધણો રહેમ નજરવાળો અને
દયાળુ છે. અને તમારો માલીક કહે છે કે મને યાદ કર, હું તું જે
કહેશે તે સાંભળીશ. કહે હે મારા બંદાઓ (સેવકો) તમે ગુન્હા કરીને
પેતાનેજ નુકશાન કયું છે. તોપણ તમે ખુદની મેહેરબાનીથી નાહિમેદ
થાઓ નહિ કારણ કે ખુદા સવળાં પાપ નિવારણ કરી શકે છે.

તે ધણે દયાળુ અને રેહેમવાળો છે.” “નેક વાણી તેના સુધી પહોંચી શકે છે અને નેક કામને તે મંટાઈ આપનારો છે.” “ખરેખર માલીકે ઉધાકુ કે હાંમયુ કાઢવું જીવન કરવાનું, ગેરબ-સાફ કરવાનું અને નાહક જોર જીલમ કરવાનું ના કહેલું છે.”

“તારા ખુદાને નમ્રતાથી અને સુપકાથી યાદ કર, કારણ કે ખુદા હદ ઓળંગનારને ચાહતો નથી. અને દુનિયામાં વ્યવસ્થા (શાંતી) ચાલતી હોય ત્યારે નકામી ધાંધલ કર નહિ. અને ખુદાને તેનો કર રાખીને ખરા જીગરથી યાદ કર. ખરેખર ખુદાની રેહેમ નેક માણસો તરફ હોય છે.”

“એ ઉપરાંત અમે માણસને પોતાના માઆપ સાથે માયાથી વર્તવાનું ફરમાવેલું છે. તે પેટમાં હોતો ત્યારે તેની માને ધણું દુઃખ પડેલું છે અને પેદા થયો ત્યારે પણ ધણું દુઃખ પડેલું છે. અને તે કહે છે કે હે મારા અલ્લહ, જે મેહેરખાનીઓ તેં મારા અને મારાં માઆપો ઉપર કરી છે, તેનો ઉપકર દર્શાવવાને અને જેથી તું રાજ થાય તેવાં સારા કામ કરવાને મને હીદાયત (મતિ) આપ અને મને બાલબચ્ચે સુખી કર. હું તારી પાસે આવ્યો છું અને તારી મરજીને શરણે છું.”

“તેમને માટે ખુદા પાસે આરામની જગા છે. અને તેમણે જે કાંઈ કામ કર્યા છે તેના બદલામાં ખુદા તેમનું રક્ષણ કરનાર છે.” “જે લોકોએ સુખાંધ કરી જહાલત (અજ્ઞાનતા) થી પોતાનાં બાળકોને શારી નાખ્યાં છે. અને ખુદાના ઉપર અસત્ય જોડી તેણે તેમને જે ખોટાક આપ્યો છે તે એ બાળકોને આપવાની તેમણે ના પાડી છે.”

અને તેમને સીધો રસ્તો મળ્યો નથી.” જે લોકો પોતાની પુણ્ય જીવનના માર્ગમાં ખરચ કરે છે તેમની મીઠાઈ એક અનાજના દાણા જેવી છે કે જેમાંથી સાત ઉખીઓ નીકળે છે. અને દરેક ઉખીમાંથી સો સો દાણા પેદા થાય છે.” જે લોકો પોતાની પુણ્ય જીવનના માર્ગે ખરચે છે અને ખેરાત કરતી વખતે કાંઈને કાંઈ સુખન કહેતા નથી કે નુંકશાન કરતા નથી, તેના બદલે તેમને તેમના જીવન પાસેથી મળવાનો છે. તેમને કાંઈ ડરવાનું નથી કે દીલગીર થવાનું નથી.”
 .....“માયાળુપણે વાત કરવી, અને લોકો ઉપર દયા કરવી, એ કાંઈનું મન દુખાવી દાન આપવા કરતાં સારું છે.”

“જીવ કાંઈ જીવ ઉપર તે ઉદાસી ન શકે એવો બોલો નાખતો નથી તેણે જે સારી કમ'ઈ કરી હશે તો તે મળતું કરશે, અને નફારી કરી હશે તો તેનું ફળ તેને ભોગવવું પડશે.” .....

“હે પરવર દિગાર અમે જીવજાપ ખાઈ જઈએ કે પાપમાં પડીએ તો પશુ તું અમને તેની સજા કરીશ નહિ. હે અમારા જીવ, અમારા પેહેલાં જે માણસો થયા હતા તેમના ઉપર જે બોલો તે નાખ્યો હતો તે અમારી ઉપર નાખીશ નહિ. હે જીવ, જે સહન કરવાની અમારામાં શક્તિ નથી તે તું અમારા, ઉપર નાખીશ નહિ. પશુ તું અમારા પાપ નિવારણ કર અમને માફી આપ, અમે અમારા ઉપર દયા કર.”

“ધીરજ રાખી સહુરી પકડનાર, સાચું બોલનાર, મરીમ પરોપકાર કરનાર, દરેક પરોઢીએ જીવનની માફી માગનાર .....
 ... પોતાની ચઢતીના દીવસોમાં ખેરાત કરનાર, પોતાના ગુસ્સાને કાણુમાં રાખનાર, અને ખીજ ઉપર દયા કરનાર, એવાં બધાં બધાં

કામ કરનારને ખુન થા... (૧૧૩) રહેઠાણ મુઠા પોતની નજદીક કરશે.)

હે અમારા પત્નીય તારે કહે અમારા ગુન્હા માફ કર અમારા ખોટા કામ અસાગ પરી ગાતી તમ, અને નેક માણસો સાથે અમારૂં માન કર તો પાત્રી તુલ્ય મને છે 'તમારામાના સ્ત્રી કે પુત્ર કે કુ કામ મળુ નુ, નકલુ જતા દેતા નથી કારણ કે તમારામાથી એ, અને એનામાથી તમે પેરા થએલા છો."

"અને તમે ખુનિયા ૧૭ ગમે નેહી પામે તમે એક ખીજના સુખ મગો અને તમારી મની રખી અદમ કરો જન્નન (સ્વર્ગ) તેમના પગ નીચે છે

'ખુદાએ કાલના તરી ના... એ સી મીન કરતા મોટા બનાવ્યો હોય તો ન પ્રમાણુ યા તી તુ... રખીલા નહિ." "મુઆપો સાથે મગ રદ તા મથે પતી તા - પનથ આવકો સાથે, રસ્તે જન્મર સાથે ના... કો... જા તમરો જમણો હાથ કાણુ ધરાવે છે મનો સાથે માતા નેક તારી બાલો ખરેખર ખુદા મગરર મણુસ અને પાટા પ... રને આદતો નથી."

"જે કેલ ક્ષણસ માણુસ માણુસ મા... કરતા મટે વૂચે પડશે તેને ભલુંજ કન મગશ કારણુ કે ખુ... નક સીજ ઉપર નજર રાખે છે'

"હે મુસનમાનો ખુનિયા નાજર ગણી સહી અપો જો

• જે તે શાક્ષા તમારી નિરૂધ્ધ હોય, તપરા માણપ નિરૂધ્ધ હોય,

તમારા સંગાવહાલા વિરૂપ્પ હોય. પક્ષકાર પૈસાદાર હોય કે મરીબ હોય તો પણ બરાબર ઇન્સાફ આપજો. ખુદા તમારા કરતાં બંને પક્ષકારોની વધારે નબદીક છે. તેથી શૈતાનના કહેવા પ્રમાણે ચાલશો નહિં, નહીં તો સત્યથી આધા પડી જશો.”

ભાઇચારો અને એક બીજાને મદદ.

ભાઇચારો રાખવા અને એક બીજાને મદદ કરવા મુસલમાની શાસ્ત્રમાં બહુ કહેલું છે. તે વિશે દુરમાગ્યુ છે કે મુસલમાનો એક બીજાના દીની-ધર્મના ભાઇછે. તેથી તેમણે એક બીજા ઉપર જુદામ કરવો જોઇએ નહિં, એક બીજાને મદદ કરવા આનાકાની કરવી જોઇએ નહીં, કે એક બીજાને તુરુજકાર કરવો નહિં નેકાતું સ્થાન દીલ-અંતઃકરજુ છે તેથી જે દીલ નેકીવાળું છે તે મુસલમાનને કદી હલકો ગણવું નથી. મુસલમાનને હલકો ગણવો એ બહુ જ ખોટું છે. કોઇ મુસલમાનનું ખુન કરવું, તેની માલ મિલકત પડાવી લેવી, કે તેની આયરને નુકશાન પહોંચાડવું એ સબલી બાબતો મુસલમાન ઉપર હરામ (મના) છે. તેણે કોઇ મુસલમાનનું ખુન રોડાય અને તેના માલને કે તેની આયરને નુકશાન થાય એવું કોઇ કામ કરવું નહિં, કે એવો કોઇ સુખન વાપરવો નહિં.

“તજુ શખસો જન્નત (રવમ)માં જશે.

૧ પોતાની રૈયતનું બહુ કરનાર સદગુણવાળો ન્યાયી રાગ.

૨ પોતાના સંગાવહાલા અને બીજાઓ સાથે નરમ દીલથી ચાલનાર.

૩ સદગુણી માણસ.

ભાઈઓ સાથે નેક વર્તન.

વળી મુસલમાનોએ એક બીજા સાથે કેવી ફરજ બદા કરવી જોઈએ એ વિષે જ્યારે ઠાઈએ મહાન હઠરત મોહમ્મદ પયગમ્બર સહઅમને પુછ્યું ત્યારે તેમણે ફરમાવ્યું કે આ બાબતો મુસલમાનોએ ખાસ અમલ કરવા જેવી છે (૧) ઠાઈ મુસલમાન મળે તો તેને સલામ કરવી. (૨) ઠાઈ મુસલમાન ખાવાને બોલાવે તો તેના ત્યાં ખાવા જવું. (૩) જ્યારે તે કાંઈ સલાહ પુછે તો તે ખરાખર બતાવવી (૪) જ્યારે તે બીમાર પડે તો તેને જોવા જવું (૫) જ્યારે તે મરી જાય તો તેની મૈયતમાં જવું.

દુખી અને દાચાર માણસ ગમે તે કામનો હોય તો તેને પણ મદદ કરવા પાછા હઠવાનું નથી. ઠાઈ પણ માણસ જન ઉપર જીવમ થયો હોય તો તેને મદદ કરવી એ ખરા મુસલમાનની ફરજ છે. હદીસમાં છે કે ખરેખર કય.મતના દહાડે ખુદા ફરમાવશે કે “હે બની આદમ (આદમના દીકરા) હું બીમાર હતો તો પણ તું મારી ખજર લેવા ન આવ્યો ? માણસ કહેશે કે હે અમને સાચવનાર ખુદા, અમે તારી કેવી રીતે ખજર લઈ શકીએ ? તું તો આખા જગતનો માલીક છે. તને કોઈ બીમારીજ થઈ શકતી નથી. ત્યારે ખુદા ફરમાવશે કે હે માણસ તું તું જાણતો નહોતો કે મારો ફસાણો બંદો (સેવક) બીમાર હતો ? તને ખજર પડી હતી છતાં તું તેને જોવા ન ગયો. તું તું જાણતો નહોતો કે તું તેને જોવા જત તો હું તારાથી ધણે રાજ કાત, અને તને ન્યાલ કરત ? વળી ખુદા કયામતના દીવસે ફરમાવશે કે હે માણસ, મેં તારી પાસે ખાવાનું માગ્યું હતું પણ તેં મને આપ્યું નહિ. માણસ કહેશે હે મારા માલીક, તુજ અમને બધાને

આવાનું આપે છે ત્યારે માર શું ગળુ કે હું તને આપી શકું ?
 વળી તને ભુખ નથી કે તુ ખાતો નથી તો મારાથી તે અપાયજ
 કેમ? ત્યારે ખુદા ફરમાવશે કે શુ અમારા ફલણા બંદાઓ તારી પાસે
 રોટલી માગી નહોતી ? પણ તે આપી નહિ, શું તું એમ નહોતો
 બળજીતો કે જો તું તેને આવાનું આપશે તો હું તેનો બદલો તને
 આપીશ ? વળી ખુદા તારા ફ-માવશે હો માણસ, મે તારી પાસે પીવાનું
 પાણી માગ્યું હતુ છતાં તે આપ્યુ નહી. ત્યારે માણસ કહેશે હો
 માલીક, તુજ આખા જગતને પાણી પુર પાડનારો છે ત્યારે હું તને
 શું આપી શકું ? વળી નને તરસ નથી કે તુ કાંઈ દહાડે કાંઈ પાતો
 નથી તો પછી હુ આપુ શી રીત ? ત્યારે ખુદા ફરમાવશે કે શું
 મારા ફલાણા બંદાઓ તારી પાસે પીવાનું પાણી માગ્યું નહોતુ ?
 પણ તે આપ્યું નહીં. શું તુ બળજીતો નહોતો કે તું તેને પાણી
 આપશે તો હું રાજી થઈશ અને તને બદલો આપીશ ? ”

ગરીબોને મદદ કરવા તાકીદ.

“જે શખસ ખુદાને વારતે તારાથી અગર બીજા કોઈથી ડરીને
 તારા અશ્રયમાં આવે તો તેને અશ્રય આપ. અને જે શખસ
 અદલાહને વારતે તારી પાસે કાંઈ માગે તો તુ તે આપ. અને જે
 શખસ તને ખાવા બોલાવે તેને તું સારુ ગણુ અને તેનું નોતરું તું

---

૧ ખુદા પોતાના સાધારણ ગરીબ બંદાઓની તો એટલી
 બધી લાગણી રાખે છે કે પોને તેની ખરાબર આવીને ઉભો રહે
 છે તો પછી પોતાના ખરા અશક જે બોલીયાઓ છે તેમની તેને
 કંટકી લઈ ગઈ તરી તે વિચરવાનું છે

કચ્છ કર. અને જે શખસ તારું ભણું કરે અને તને ફાયદો કરી આપે તો તેનો બદલો તું તેને વાળી આપ, એટલે તું પણ તેનું ભણું કર. પણ જે તારી પાસે બદલો વાળી આપવાનું સાધન ન હોય તો જ્યાં સુધી તને એમ લાગે કે તેં તેને મટે ખુબ આશી દિ માગ્યો છે અને તે તેના તન્દ્ર નારી પુરી કરજી બનતાં છે ત્યાં સુધી તેને માટે ખુદા આગળ દોઆ માગ.”

“એવું કહેતો ના કે લોકો અમારું ભણું કરશે તો અમે પણ તેમનું ભણું કરીશું અને અમારા ઉપર જીલમ કરશે તો અમે પણ તેમના ઉપર જીલમ કરીશું; પણ ઉ-ટો એમ કહે કે જો તેઓ અમારી ઉપર જીલમ કરશે તો પણ અમે તેમના ઉપર જીલમ કરીશું નહિ.”

માણુસ જાત તરફ દયા લાવ.

જે શખસ ખુદાના પ્રાણીઓ તરફ દયા લાવ રાખે છે તેના ઉપર ખુદા પણ દયા લાવ રાખે છે. તેથી માણુસ ગમે તેવો સારો કે નહારો હોય તોપણ તેના ઉપર દયા લાવ રાખવો જોઈએ નહાન ઉપર દયા લાવ રાખવો એ તેને નહારાપણ થી રોકવા બરાબર છે અને તેથી સ્વર્ગમાના લોકો દયા લાવ રાખનારથી વધુ રાજી થાય છે”*

“સદગુણ અને સરચાઇમાં આગળ વધવા હમેશાં કોશિષ કર.”

“દરેકને મેટા દીલથી અને ભક્તિપૂર્વક મદદ કર. જે કાઇ

---

* આ ફરમાન પ્રમાણે મુમલગાનોએ હલકી પરણના હીંદુઓને પણ અક્ષત ગણ્યા નથી અને તેમના સાથે પણ આભરછેટ રાખ્યો નથી,

પોતાના મનુષ્ય બાઇઓને મદદ કરે છે અને તેમના જાણીતા માટે કૌશલ્ય કરે છે તેમને મનુષ્યને થતી હાની દૂર કરનારને જોડેલો સવાળ (પુન્ય) મળે છે તેટલોજ સવાળ મળે છે.”

“ ખુદાની બધી મખલુક (સૃષ્ટી) એ તેની પોતીકી છે માટે જે કોઈ તેના પ્રાણીનું વિશેષ બહુ કરશે તે ખુદાનો વિશેષ વહાલો ગણાશે.”

“ જે શખસથી માણસ જાતને સહિથી વધારે કાયદો પહોંચે છે તેજ ખુદાની નજરમાં સહિથી સરસ માણસ છે.”

“ જે માણસ પોતાના બાઇની તંગીઓ દૂર કરવાની કૌશલ્ય કરે છે તેને પછી તેમાં તે ફતેહમંદ થાય કે ન થાય તોપણ ખુદા તેના સવળા ગુન્હા માફ કરે છે.”

“ જે શખસ પોતાના બાઇને મદદ કરે છે તેને ખુદા કયામતના દીવસે મદદ કરશે.”

“કોઈએ મહાન હજરત મોહમદ પયગમ્બર સદ્વચનને પુછ્યું કે ખુદાને સહિથી વધારે કોણ વહાલું છે. ત્યારે પોને ફરમાવ્યું કે જોણે મખલુક (સૃષ્ટિ) નું સૌથી વધારે બહુ કર્યું હોય તે. વળી કોઈએ પુછ્યું કે કયા કામ સહિથી વધારે સારાં ગણાય છે? ત્યારે પોતે ફરમાવ્યું કે માણસનું મન રાજી રાખવું, બુખ્યાને ખવરાવવું, આફતમાં આવી પડેલાને મદદ કરવી, દુખીઓના દુઃખ મટાડવાં, અને જુલમમાં સપડાએલાંઓને છોડાવવાં જે શખસ પોતાના મનુષ્ય બાઇઓને ખરા વખતે મદદ કરે છે અને જુલમના ભોગ

જાઈ પડેલાઓની જ્ઞાને ચઢે છે તેને ખુદા ક્યામતના દીવસ જરૂર મદદ કરશે. x

ખુદા ફરમાવે છે કે “તું આખી ઉમર મારા ઉપર ભરોસો રાખ, કારણ કે હું એકલોજી. ખસ છું. લોભ ન કર, અને તારા જાતી બાઈઓના માલની લાલચ ન રાખ. તું જે ચીજ તારે માટે પસંદ કરતો હોય તે તેમને માટે પણ પસંદ કર. તારા ગુસ્સા, મનોવિકાર અને લોભથી પોતાને બચાવ, કારણ કે એ ખરાબમાં ખરાબ ચીજ છે.”

જે શખસ પોતાના નફસ (પાપી મન) ને અને પોતાની ખાલીશો (છેલ્લાઓ) ને તાબે થાય છે અને તેમાં સપડાઈને ખીજા ઓ તરફની પોતાની ફરજો જુલી જાય છે તે ખુદાની નજરમાં સઉથી ખરાબ અને નબળો છે.

નેક કામ પાછળ મંડ્યા રહેવા ભલામણ.

“ગલરાએલાઓનું મન રાજી કરવું અને દુઃખમાં આવી પડેલાઓનું દુઃખ મટાડવું એના બદલા કાંઈ જુદાજ છે. દુઃખના દીવસમાં સારા કામનો ખ્યાલ એક ધોધની પેઠે આવે છે, અને આપણો બોલો ધસડી જાય છે.”

“જે શખસ બોલીમાં, કામમાં, અને વિચારમાં, સાચો છે તેના સિવાય ખરી રીતે જેતાં ખીજો કાંઈ સાચો નથી.”

---

x આ ફરમાન પ્રમાણે તો મુસલમાનોએ હીંદુઓ ઉપર જુલમ ફરેલો નજ હોવો જોઈએ.

‘જે શખસ પોતાના વાસ્તુ તેની બજારીમાં કે ગૈરહાજરીમાં રક્ષણ કરે છે તેજ મરા છે’

‘હમાનવાની અને નવસતી, વિનાના અને નરમાસ, પંનાપકાર અને મીઠાગ, એ ગાળમના બિથી તમામાં તારા ગુણ છે’

‘જેના તરફ પોતાના કરમ, પાનવાની છે તેની તરફ જે શખસ પોતાની ખરી રૂબરૂ બળવે તે ના ધા કરતાં ડાહ્યો છે. ... જે મૌથી મધાર કરી રહેલા હોય તેનાં ચલાણુ મોથી સારાં હોવા બંધાયે. જે મોથી વધાર પુલી ર લેય તે ખારે સદ્ગુણી હોવો બેધાયે. .... વોભ કરતા બીજી કોઈ મીઠ વધારે ખરાબ નથી.’ “દયા કરવી એ સૌથી સારામાં સારું શુભ છે. બુદ્ધિ મોલવું મૌથી મોટામાં મોટો દુશુણ છે. જે શખસ પોતાનું કહેલું પાળે છે તે પુત્રામાં મૌથી મારામાં મારો બંધ (સિવક) છે.

“ ખરાબ ગબાવ એ સૌથી જખરામાં જખરી આક્રમ છે”

“ નાપાકીથી અડગ રહેવું એ મૌથી ચડતી બકિત છે. ખરાબ કામથી દુર રહેવું એ ઉમદામાં ઉમદા કામ છે.”

“ જે શખસ પોતાની ખામીઓ બુઝે છે તે સૌથી ડાહ્યામાં ડાહ્યો છે. જે પોતાને બીજા કરતા હુશીયાર સમજે છે તે સદ્ગુથી વધારે બેવકુફ છે.”

“ માણસ બીજા ઉપર ઉપકાર કર્યો વગર ખાલી ખુદની બંદગી કરવી એ રણની રેામાં તાણી નાંખ્યા બરાબર છે.”

૧ આ હરમાન ધ્યાનમાં નાખવાથી અકસરતું અજરણ થઈ શકતું નથી.

“પ્રમાનદારી એ એક એવી રાક્ષસી, જે જે જન્નત (સ્વર્ગ) સુધીનો રસ્તો રોશન કરી આપે છે.”

“અમલ (વર્તન) વગરનો ધલમ કાંઈ કામનો નથી, રહેણી વગર કેહેણીથી કાયદો થતો નથી.”

“ ભાઈઓની બુલો દરગુજર કરવી એ એક સંપ્રાવતનું કામ છે.”

“ જ્યારે જાયો ત્યારે ખરું બોલો. જ્યારે તમે મોટા હોદ્દા પર હોય ત્યારે તમારા હાથ નીચેઓના સાથે નરમાશ અને મહેરબાની થી વર્તો. જ્યારે આક્રમક આવે પડે ત્યારે ધીરજ ધરો. જ્યારે કોઈને મળ કરવાનો વખત આવે ત્યારે હયા વાપરો. જ્યારે કાંઈ ભુલ થાય ત્યારે માગી માગો. જ્યારે ધનસાક ઉપર બેસો ત્યારે ખરે ન્યાય કરો. જ્યારે કાંઈ ગુનહો (પાપ) થાય ત્યારે શરમાઓ. જ્યારે કાનના ઉપર જુલમ થતો જુઓ ત્યારે તેને મદદ કરો.”*

“ જેનાથી નમતે કાયદો પહોંચે તેનો શુભ માનો. આજીજી (નમ્રતા) અખત્યાર કરવાથી તમારી કદર વધે છે. ખુદાને યાદ કરવા થી તેની મહેરબાની થાય છે.”

“ જે ધલમનું શિક્ષણ આપે છે તે હમેશાં અમર રહે છે.”

“ બોલનાર માણસ તરફ જિવાનું નથી. પણ તે શું બોલે છે તે તરફ જિવાનું છે.”

“ હસદ કરનાર (અદેખા) માણસને કદી ચેન હોતું નથી. ન્યાં હસદ હોય ત્યાં ખર્ચ દોસ્તી રહી શકતી નથી.

*જુલમ કે બળબેરી કરવાનું. ધરમામમાં જેવું નથી.

બુઠથી દુર રહેવા તાઝીદ.

“ પરહેઝગારી અને નેકી સિવાય (આકેબત-આવતી કુનિયા માટે) બીજું કંઈ વધારે સાઈં બાધું નથી.”

“ જે શખસ પોતાના નફસનો ગુલામ છે તે ખરાબમાં ખરાબ ગુલામગીરીમાં સપડાએલો છે. માણસનો તેના નફસ કરતાં બીજો કોઈ વધારે કટો દુશ્મન નથી.”

“ નૈયત (દાનત) સારી ન હોય ત્યાં સુધી કંઈ કામ સાઈં ગણાતું નથી. તેમજ શુધ્ધ-ખરો અમલ (અલણ) નહોતો ત્યાં સુધી બોશનારનો સુખન શુધ્ધ-ખરો ગણાતો નથી.”

“ બોલ સાચને મારી નાંખે છે.”

“ જ્ઞાન એ સૈથી મોટી પ્રસાદી (ન્મામત) છે.”

“ મનની પવિત્રતા એ સમજા સદગુણનો માવો છે.”

“ બહેલપણું (અજ્ઞાનતા) એ ખુરી કંગાલીયત છે.”

“ ઉપકાર કરતાં મેહેરબાની અને વિનય એ સારાં છે.”

“ બીજાનો બુલો દરગુજર કરવી એ ખેરાત કરતાં વધારે સાઈં છે.”

“ જ્યારે બદલો લેવાની સત્તા હોય ત્યારે માફી આપવી, અને કોઈ સત્તાવે ત્યારે તેમની તરફ ચાહના રાખવી એ બધું ઉમદા ગુણો છે.”

“ ઢોંગ એ પરહેઝગારીનું અત્યાનાશ વાળનાર છે. ખેરાત કરીને ઉપકારનો બાર મુકવો એ ખેરાતને હાની કર્તા છે ગરજ (સ્વાર્થ) એ કહાપણને ધુળમાં મેળવી દે છે.”

“જે કાંઈ તમે નેકી કરો છો તેજ તમારી સાથે આવનાર છે. નેક કામ એ ખુદા સુધી પહોંચવાના પગથીઆં છે.”

“અને દુનિયાની સંસારમતી દોસ્તો ઉપર મહોબત અને દુશ્મનો ઉપર ઉપકાર એ બંને બાબતો ઉપરની તફસીર (સમજણ) રૂપે છે.”

એક બુલ્બુર્ગે કહ્યું છે કે “મારા દિલ્લની તખતી ઉપર મારા પવિત્ર પિતાના કેટલાંક વચનો કાતરાઈ ગયાં છે. તેઓ ફરમાવતા કે દીકરા, તું જે ટુટી પડેલા (પડતીમાં આવી ગએલા) લોકો સાથે મળે તો તેમની જોડે બેઅદબ (ઉધ્વત) થતો ના. અને તેમની તરફ હલકી નજરથી જોતો ના. જો તું આ દુનિયામાં એક પણ દીલ રાજ ન કરી શકે તો ભલે, પણ એક હલકામાં હલકા આત્માને પણ તું નારાજ કરીશ નહિ.” +

“હે માણસ, સારા માણ બનાવોથી તેં સુખ દુઃખનો અનુભવ લીધો છે અને પરિણામે તેં ઉપકાર માન્યો છે તેમજ ફરીયાદો કરી છે પણ તું ઊંચા ટેકરે ચઢી બેસતો ના. નહીં તો તારી કોશીસ કાંઈ કામમાં અવવાની નથી. ઘાસના જેવો થઈ જા કે જે પવનની સામે ટકી શકે અથવા ઘાસના લારા જેવો કે જે લોકો ખભે ઉપાડી શકે.”

નાના ઉપર હેત અને મોટાની અદબ.

અચ્ચાંઓ ઉપર હેત રાખવા અને મોટી ઉમરના માણસોની અદબ કરવા મુસલમાની શાસ્ત્રમાં ઘણું કહેલું છે. હઝરત પયગમ્બર સલ્વમ ફરમાવે છે કે ‘જે માણસ અચ્ચાંઓની સાથે મહોબત રાખતો નથી અને જે મોટી ઉમરનાં માણસોની અદબ કરતો નથી

તે આપણામાંનો નથી. તેમજ જે માણસ હલાલ (યોગ્ય) ચીજ કરવાનું અને હરામ (અયોગ્ય) ચીજ નહિં કરવાનું કહેતો નથી તે પણ આપણામાંનો નથી.”

વળી પયગમ્બર સદઅમે ફરમાવ્યું છે કે “જે કોઈ જીવાન માણસ ઘરડા માણસનું તેની ઉંમરને લીધે સન્માન રાખે છે તેનું પણ તેની ઘરડી ઉંમરમાં સન્માન રાખવા ખુદા ખીજા જીવાનીયા પેદા કરશે.” વળી પોતે ફરમાવ્યું છે કે “જે કોઈ સખસ માયાથી કોઈ યતીમ-અનાથ બાળકના માથે હાથ ફેરવશે તો તે યતીમના માથાના જેટલા વાળને તેનો હાથ અડક્યો હશે તેટલા તેને ખુદાના આશિર્વાદ મળશે. અને જે કોઈ યતીમ ડાકરા છોડરી સાથે નેકી કરશે તો તે અને હું જન્મતમાં એક ખીજાની પાસે હોઈશું.”

વળી પોતે ફરમાવ્યું છે કે “જે કોઈ અનાથ બાળકને રહેવા માટે જગા અને ખાવા પીવાનું આપશે તો ખુદા તેને સ્વર્ગમાં એક જગા ઈનાયત કરશે અને તેના ગુના માફ કરશે.”

“ જે સખસ ખુદા તઆલાની મખલુક અને પોતાનાં બાળકો સાથે મહોબત નહિં રાખે તો ખુદા તેની સાથે મહોબત રાખવાનો નથી.”

દુઃખી ઉપર દયા.

દુઃખીઆ ઉપર દયા કરવાની અને આફતમાં ફસેલા અને નિરાધાર તરફ દીક્ષસોજી કરવાની ઇલામ ખાસ બલામણુ કરે છે.

“ જે માણસો ખુદાના પ્રાણીઓ ઉપર દયા કરે છે તેમના ઉપર ખુદા દયા કરે છે.”

“બીજના ગુન્હા માફ કર કે તારા પણુ માફ થાય. જો તારે દયાનો ખપ હોય તો મનુષ્ય જન ઉપર પડતાં સંકટો માટે દીલગીરી જાહેર કર.”

“જે શખસ યતીમ બાળક ઉપર દયા કરે છે તેના ઉપર કયામતના દોરસે ખુદા તાલા દયા કરશે.”

“ખરેખર માણસને છોકરાંઓ ખુદાએ આપેલી ન્યામત (બેટ) છે.”

“જે બીજ ઉપર રહેમ કરે છે તેના ઉપર આપોઆપ રહેમ થશે. જે બીજ ઉપર આકૃતની વખતે દયા કરે છે તેના ઉપર ખુદા પોતે દયા કરશે.”

“જે શખસ બીજને મારી આપતો નથી તેને કદી મારી મળતી નથી.”

ખુદા ફરમાવે છે ‘હું મારા બંદાઓ, જે તમારે મારી રહેમ ની જરૂર હોય તો મારા પ્રાણીઓ ઉપર રહેમ કરો.

“જુલમગાર માટે કોઈ દોસ્ત અને કોઈ મદદગાર નથી.”

“આરામવાળી જગામાં એજ લોકો જવાના છે કે જેનાં મન સાચાં શુદ્ધ અને દયાવાળાં છે.”

જે ચીજ ખરા જીવંતી આપવામાં આવે છે અને જે સુખન દુઃખીઆના ઘા રૂઝવવા માટે જીવંતી કાઢવામાં આવે છે તેજ ખરી ખેરાત છે.”

“વિનય (અદબ) અને પવિત્રતા એ ઇમાનના ભાગ છે.

“જે કોઈ વિનયવાળો અને પવિત્રતાવાળો હશે તેની કોઈ એજ કાઢશે નહિ.”

“ખરો વિનય એ સર્વ સદગુણનું મુળ છે.”

“આજીજી (નમ્રતા) અને માણસાઈ (ગૃહસ્થાઈ) એ ભક્તિ ના કામ છે.

“બીજાઓને માફી આપ, અને બધાને ભણું કરવા તથા પુરાઈ થી દુર રહેવા વગૃત કર.”

‘,ખોટાં કર્મ કરનાર, નકામી મોટી મોટી વાતો કરનાર, અને બુંદું બોલનારથી આધો રહે.”

“જે શખસ પોતાને ગુસ્સો ચઢે તેને પી વળ્ય છે, લોકોને માફી આપે છે, જે ખર્ચ હોય તે કરે છે, અને ધર્મ પ્રમાણે પરહેજગારીથી ચાલે છે તેને ખુદા ચાહે છે.”

“ધીરજવાળા, ગમ ખાનારા, અને પોતે સજ્જ કરી શકે તેવા ગુના માફ કરનારા માણસોને ખુદા તઆલા બદલો આપનાર છે.”

ખુદા ફરમાવે છે કે “જે લોકો મુસીબત (સંકટ) ના વખત માં સખર કરે છે (ધીરજ રાખે છે) અને પોતાના ઉપર ગુજરેલી સખતાઈ માટે માફી આપે છે તે ઉમદા નેકીનાં કામ કરનારા છે.”...

વચનના સાચા રહેવું.

“નીમકહલાલ એજ લોકો છે કે જે પોતાને સોંપેલું કામ બરાબર અદા કરે છે, પોતાના સુખનથી પાછા હઠતા નથી, અને પોતાનું વચન બરાબર પાળે છે.”

હઝરત મોહમ્મદ પયગમ્બર સદઅમ ફરમાવે છે કે “જે માણસ બોલવા બેસે છે ત્યારે બુંદું બોલે છે અને જે માણસ વચન આપે છે પણ તેનો ભંગ કરે છે અને કાંઈ વાત કહી હોય તો તે ઉપર કામમ રહી શકતો નથી તો તે મારામતો નથી, પણ અંદરખાને ફરેલ છે. (મુનાદિકે છે.)

ખેરાત.

ખેરાત વિષે મહાન હજરત મોહમ્મદ પયગમ્બર સદ્બચે બણીજ તાકીદ કરી છે પોતે ફરમાવ્યું છે કે “દરેક લઙ્ગા કામ એ ખેરાત છે. તમારા ભાષના સામું હસતે ચેડેરે નજર કરવી એ પણ ખેરાત છે. અને તમારા જાતિ ભાષાઓને નેક કામ કરવા બોધ કરવો એ પણ દાન આપવા બરાબર છે. લુલા પડેલાને રસ્તા દેખાડવો એ પણ ખેરાત છે. આંધળાને મદદ કરવી એ પણ ખેરાત છે. રસ્તામાં પથ્થર અને કાંટા પડેલા હોય અને લોકોને તેથી કન-ડમત થતી હોય તો તે ત્યાંથી ખસેડી નાંખવા એ પણ ખેરાત છે. અને તરસ્યાને પાણી આપવું એ પણ ખેરાત છે.”

“માણસ આ દુનિયામાં પોતાના જાતિભાઈનું લઙ્ગા કરે છે તે આક્રમત (આવતી દુનિયા) માટે તેની ખરી પુંજ છે.”

“જો કાંઈ માણસ તને માળ દે અને તારામાં જે એજ હોય તે ઉધાડે તોપણ તારે તેની એજ ઉધાડવા તૈયાર થવું નહિં. એ કરશે તો એનો ગુન્હો મણુશે સગાને ખેરાત કરવી એ સૌથી ઉત્તમ છે. ગરીબને ખેરાત કરવાથી એક તરફનો સવાખ મળે છે પણ સગાને ખેરાત કરવાથી બે તરફનો સવાખ મળે છે. એક તો ખેરાતનો બદલો અને બીજો સમાધનો બદલો. લખેલું છે કે છુપી ખેરાતથી ખુદાની નારાજ દૂર થઈ જાય છે. સૌથી ઉમદા ખેરાત એ છે કે જમણો હાથ આપે અને ડાબો હાથ ન જાણે.”

આજીજી.

“તું માહે તેવું જવેરાત પેહેરે પણ આજીજી (વંચતા) વખર તેનો ચળકાટ કદી આવવાનો નથી. એ એવો ચમત્કાર છે કે તેની

આમજી સ્વર્ગ પહો પોતાના આરણ્ય ઉધાડાં કરી નાખે છે, અને માણસ પહો પોતાનું દિલ ખોલી દે છે. અધામા મોટો નાણુસ એજ છે કે જેને નમ્રતાએ મોટો કર્યો છે. તેનું નમવું એવું છે કે જાણે એક ફળથી નમેલી ખુશનુમા ડાળી. ”

કુરાન શરીરમાં ફરમાવ્યું છે કે ‘ અને તું તરૂં મોં લોખાથી મરડ ના, અને જમીન ઉપર મક્કાઈ ધુલાઈને ચડ ના. ખગેખર ખુદા દરેક આડખરથી ચાલનાર અને આપ વગાઈ કરનારને ચાલતો નથી. ’ વળી ફરમાવ્યું છે કે ‘ શું માણસ જેનો નાંદી કે અંત તેને મની (વીર) માંથી પેદા કર્યો છે ! પછી તારે તે એક દ્યુખો તકરારી છે ’

● “ આ દુનીઆની હાંદગી માત્ર જીજી મોગરો છે પણ ખરેખર આવતી હાંદગી એજ હમેશનું રહેકાણુ છે ”

સલાહ સંપ.

વળી ફરમાવ્યું છે કે “ અને જો મોમેનોમાંથી બે દુકરીઓ એક ખીજ સાથે લડે તો તમે બંને વચ્ચે સલાહ કરવે. ’

x x x x x “ એક કામે ખીજી કામની મસ્કરી કરવી જોઈએ નહીં. x x x તમે પોતાના ધર્મ (માઈઓ)ની ખામી કાઢો નહિં અને તમે એક ખીજને ખરાબ ધલકાવથી ખોલાવો નહિં x x તમારે એક ખીજની નીંદા કરવી જોઈએ નહિં શું તમારૂં માંનો કાઈ એવું ધરે છે કે તે પોતાના મુરેલા લાઈનું ગોસ્ત ખાય ? માટે તમે તે કામ ધિક્કારો અને ખુદાનો ડર રાખો. ખુદા તોમા-પશ્તાપ કબુલ કરનાર અને રહેમ વાળો છે. ”

સ્રીઓના હૃદયની તરફથી.*

કેટલીક તરફથી એમ દલીલ કરવામાં આવે છે કે ઇસ્લામમાં સ્રીઓને સહત નથી અને એક ઉપર એક ઓરત કરી તેમને ઘણી તકલીફ આપવામાં આવે છે X આ જગ્યામાં આપણે કહીશું કે કોઈ માણસ પોતાના જાતી સ્વભાવને લીધે કદાચ પોતાની ઓરત સાથે નિભાવ ન કરે તેને મારે ઇસ્લામનો કોઈ વાંક નથી કારણકે ઇસ્લામે તો ચોખ્ખું ફરમાવ્યું છે કે “આખી દુનિયામાં સ્રી એ એક “એમુલ સ્ત્રી છે” “ખુદાની કરીગીરી છે” અને “માણસોની માતા છે” ઇસ્લામ તો સ્ત્રીને “ખુદા મુખત્યાર” ગણે છે. તે ઉમરે પહોંચતાં પોતાનું લગ્ન ગમે તે મુસતમાન સાથે પોતાની મરજી પ્રમાણે કરી શકે છે અને પોતાની મહેર તથા સ્ત્રી ધનની તે પોતે એકલી માલીક છે. પોતાના માથાપ કે ખીન કેઈ સગા વહવાતી મીઠકતમાં તેનો વારસો શીઅન પ્રમાણે જાગે તે ગમે ત્યારે મેળવવાને પોતે હકદાર અને લાયક છે. માણસને ગમે તેટલું છોકરા હોય પણ આપની મીઠકતમાંથી બહેનનો હિસ્સો અપવાદ નેમનાથી ના પાડી શકાય નહીં. તેઓ ના પાડે તો તેમનું ચાલે નહીં. તે પોતાની તમામ મીઠકતની સ્વતંત્ર માલીક છે. એ જાતી છે ત્યાં સુધી તેની મીઠકત ઉપર કોઈનો અખત્યાર નથી. ખીજી કોમોમાં તેમ નથી, આપને છોકરો હોય તો છોકરી કે વિધવા માને જરા પણ હિસ્સે મરત સતી માલકનમાંથી

*અહીંથી જે લખાણ ત્રણ વાચ છે તે પાછળથી વધારેનું છે. મૂળ લખાણમાં આ બાબત નથી.

Xઆવી વાતો તો હીંદુ કોમની પણ ચાલે છે.

ખીજી કામોમાં મળતો નથી પણ ઇસ્લામમાં તેમ નથી. ઇસ્લામમાં તો છોકરી, બહેન, મા, કે ઓર ગમે તે પોતાના હક પ્રમાણે પોતાને પોસાતો વારસો ગમે તે વખતે મેળવી શકે છે.

ઓરત મરદમાં જે સંતોષ, પ્રેમ, સંપ, મોહ્યત તથા એક ખીજની લાગણી હેવી જેમને તેનો ખીવાલ રાખીનેજ કુરાને શરીફમાં મરદોને સંબોધીને ફરમાવ્યું છે કે “સ્ત્રીઓ તમ રો પોશાક છે અને તમે સ્ત્રીઓના પોશાક છો.” એટલે જેવી રીતે લુગડાં માણસો માટે સુખ, સોબા તથા અંગ ઢાંકવાના સાધન છે તથા હમેશાં અંગ સાથેજ રહે છે તેમ સ્ત્રીઓ પણ મરદો માટે આરમ, સુખ, પવિત્રતા, હમાનફરી, તથા સંતોષનું સાધન છે. આ દિસાએ તે અડધું અંગ (અર્ધાંગી) ગણાય એ ઉઘાડુંજ છે. આથી ચોખ્ખું માલમ પડે છે કે ઇસ્લામમાં સ્ત્રીનો દરજ્જો જરા પણ ઉતરતો નથી.

વધારે ઓરનો કરવાની બાબત જે ઇસ્લામમાં છે તે વિશે કાંઈ ટીકા કરે તો તેના જવાબમાં કહેવાય એવું છે કે વધુ ઓરતો કરવા ઇસ્લામે કાંઈ ફરજ પાડી નથી પણ ખાસ જરૂર હોય તેવે પ્રસંગે અવડ કરી આપવા એક મરજુઆત રસ્તો રાખેલો છે. એક સ્ત્રીને જોલાદ ન થાય કે તેને કાંઈ લયકર ખીમારી હોય તો જે એવી થોડી ઘણી પણ છુટ હોય તો મરદ ખીજી સ્ત્રી કરી જોલાદ તથા રાહત મેળવી શકે છે. પણ જે કાંઈ એવો રસ્તોજ ન હોય તો આખી ઉમર જોલાદ અને સુખ માટે ને તરફડીયાં મારીને મરી જાય તો પણ તેને મળે નહીં. તે સાથે અધી ઓરતોને સરખા પાયા ઉપર રાખવાની ખાસ તાકીદ છે. વળી ઇસ્લામમાં છુટાછેડા કરવા હોય તો પણ કાંઈ મનાઈ નથી. તેમ વિધવા સ્ત્રીને ફરી પરજુવા જરાપણ રોકતો

નથી એટલુંજ નહીં પણ તેને તાકીદ છે કે ફરી જલદી પરણી લેવું. આવી ચોખ્ખી બાબતો જ્યાં હોય ત્યાં કોણ કહી શકે એમ છે કે ઇસ્લામમાં સ્ત્રીએને દુઃખ કે તકલીફ છે?x

બંદગી, અપવામ, દાન, અને યાત્રા.

એક ખુદા.—ઉપલી બાબતો ઉપરાંત ઇસ્લામમાં ફક્ત એકજ ખુદાને સર્વ શક્તીમાન માની તેની પુજા કરવાનું ફરમ વેલું છે. એકજ ખુદા સિવાય કોઈનો પણ પુજા કે બંદગી કરવાનો હુકમ નથી મહાન હઝરત મોહમ્મદ પયગમ્બર સ. અ. ૦ વ. ૦ સ. ખુદાના ખાસ અને સહિથી છેલ્લા પયગમ્બર છે. મહાન હઝરત પયગમ્બર સ. ના ફરમાન પ્રમાણે આલી ખુદાને જે સારી રીતે રાજ કરી ગયા તે ઔલીયાઓ છે જે ખુદાના આશક હોવાથી ખુદા તેમની દુવા કબુલ કરે છે. આ લોકોનું કામ ફક્ત દુવા કરવાનું છે. કબુલ કરવાનું કામ ખુદાનું છે. તેઓ સહિ ખુદાના હુકમને તાબે હોવાથી ઇસ્લામમાં બીજા કોઈની પુજા નહીં કરતાં ફક્ત એકજ ખુદાની પુજા કરવાનું ફરમાવેલું છે.*

xવધુ ઓરતો પરણવાનો રિવાજ તો હીંદુ ભાઈઓમાં પણ છે વળી ઇસ્લામમાં પરદાનો રિવાજ છે તેની ખુશીઓ બનાવવાનો આ પ્રસંગ નથી એટલે બનાવી નથી. દુનિયામાં જેટલા કુળ આ ઉભા થાય છે તેવાં મારગ્યાની ઓરતની આગળથીજ ઉભા થએલા હોય છે એટલે ઓરતના પરદામાં રહેવાની તે ધણાજ એકા થઈ જાય છે.

*આ વાતને તો કોઈ પણ ધર્મના લોકો ભુરૂં મચી શકે એમ નથી.

નમાઝ.—મરદ કે ઓરત ગમે તે હોય પણ રાત દીવસમાં થતને પાત્ર વખતની નમાઝ તેને પઢવી ફરજિયાત છે. વળી તે સાથે દરેક નમાઝ પહેલાં મહોઝુ તથા હાથપગ ધોવાની એટલે વુઝુ કરવાની સખત તાકીદ છે.

દીવસમાં પાત્ર વખત પાક સાક થઈ ખુદાને વાદ કરી તેની ફરજિયાત બદલી કરવાની તાકીદ હજનામ સિવાય તો કોઈ પણ ધર્મમાં નથી. તો જે ધર્મ ખુદાની દીવસમાં પાત્ર વખત ફરજિયાત બદલી કરવાનું શીખવતો હોય તે કામ પણ રીતે ઉતરતો ગણવાને લાયક ન હોઈ શકે.

રોઝા —ખુદાની આવી હંમશની બદલી સાથે ચાર મહીને એક મહીનો ફરજિયાત રોઝા રાખવાની પણ સખત તાકીદ છે. તે રોઝા આપણા હીંદુભાઈઓ જેવા અપવાય તરીકે નથી કે તેમાં મેવા, મીઠાઈ, દૂધ શાકર, શરબત, પાણી તિગેરે લઈ શકાય. પણ તે તો એવા છે કે આખો દીવસ સવારથી સાંજ સુધી ખાવાનું તો શુ પણ પાણીનું એક ટીપુ પણ ગળામાં ઉતારી શકે નહીં. આ કસાટી ખુદાના નામની કાંઈ ઓછી નથી ? એ પણ બદલીજ છે.

વળી રોજ નાહવાને પણ ફરજિયાત કાંઈ મના કરતો નથી પણ સાર ગળું છે, મરજીદના એક હોજમાં ઘણા મુસલમાનો મોહોઝુ તથા હાથ પગ ધુવે છે તેને માટે કટકાક હીંદુભાઈઓ ટીકા કરે છે પણ તેઓ કોઈ મદીર આગળના નાના કુડમાં હજરતની સંખ્યામાં નહાય છે તે માદ રાખે તો તેમને ટીકા કરવાનું મન થાય નહીં.

૧ આવા અપવાસ કરવાના કામને પણ કોઈથી છુડે ગણાઈ શકે એમ નથી.

અકાત.—તે ઉપરાંત દરેક ધરવામીને બાર મહીને પોતાની પુંઝમાંથી સેંકડે અડી રૂપીઆ ખેરાત (અકાત) ફરજિયાત આપવાનો હુકમ છે. ગમે તેટલો માલ તેની પાસે હોય પણ ઉપલા હિસાબે જે કાંઈ અકાત લાગ્ય પડે તે પછાએ પછા ગરીબોને આપી દેવાને તે બધાએવ જો આ પણ એક જાતની ખુદાની 'મંદગી' છે.

દજ.—ઉપલા ફરમાનો સિવાય એક ફરમાન જો સાંભળ હોય તો મકકે જઈ દજ (યાત્ર) કરવાનો પણ છે. દજ એ પણ એક જરૂરી બાબત ગણાય છે.^૨

હવે જે ધર્મમાં દીવસમાં ઓછામાં ઓછા પાંચ વખત પાક સાફ થઈ નમાઝ પઢવાની, બાર મહીનામાં ઓછામાં ઓછા એક મહીના સુધી રોઝા રાખવાની, પોતાની પુંઝમાંથી સો રૂપીએ અડી રૂપીઆ દર વરસે ખેરાત કરવાની, તથા સાધન હોય તો યાત્રા-- હજ કરવા જવાની તાકીદ હોય તે ધર્મ શું ઉતરતો ગણવાને લાયક છે ?

માંસ ખાવાનો રિવાજ.

કદાચ એમ કહેવામાં આવે કે મુસલમાનો ગોરાત (માંસ) ખાય છે અને જનાયરો કાપે છે તેથી તેઓ દયા વગરના છે અને તેથીજ ધાતકી ગણાય છે. જો આ દલીલ ખરી હોય તો આપણે કહીશું કે તમામ હીંદુ વસ્તી જે તેમણે કરોડની ગણાય છે તેમાંથી થોડા બહુ બાદ કરતાં સાડી બાવીસ કરોડથી પણ વધારે હીંદુઓ ઉધાડે છોગે આખા હીંદુસ્તાનમાં માંસ ખાય છે અને અટકાથી

૨ હજ-યાત્રા કરવી એ પણ સાફ કામ છે.

જનાવરોનું માથું ઉઠવી નાખે છે અને તેનું માંસ ખપમાં લે છે. જ્યારે હીંદુભાઈઓ હજારોની સંખ્યામાં જનાવરો રોજ ખાય છે, ઉપાડા છોગે હજારો મધ્ય ગોશ્વ અને સેંકડો મધ્ય માછલાંના સોદા કરે છે અને તેનો છુટથી ખાવામાં ઉપયોગ કરે છે તે દયાવાળા ગણાય છે અને મુસલમાનોને તેજ ચીજોનો હદમાં રહીને ઉપયોગ કરવા છતાં પણ ધાતકી, જીવમી, અને મ્લેચ્છ એટલે કસાઈ કહેવામાં આવે છે એ પણ જોવા જેવી વાત છે.*

પરશામી મહાત્મા—ઔલીયાઓ તો તમામ દયા અને પરોપકારેના ખાસ નમુના હતા. તેઓ કોઈ ઉપર જરા પણ સખતી કરવાને તો થું પણ કોઈ ઉપર થતી સખતી જોવાને પણ રાજ નહોતા. એટલુંજ નહીં, પણ કેટલાક તો દહીં દુધમાં પણ લોહી તથા ચરબીનો ભાગ આવે છે એમ ગણી દહીં સુધ્ધાથી પણ પરેજી કરતા હતા. અને આ પરેજીને “તકે” હેવાનાત “કહેતા હતા. પંજાબ, સીંધ, બંગાલ, મદરાસ, દક્ષિણ કૃષ્ણ પ્રતિ, મારવાડ, દેશી રાજ્યો વિગેરે ઠેકાણે હીંદુભાઈઓમાં જેમ હાલ માંસ ખાવાની છુટ છે અને તેમનામાં તેનો હોડ્યોક ઉપયોગ થાય છે તેમ મુસલમાનોમાં પણ તેની છુટ છે. પણ જે લોકો ખુદના રસ્તે ભાગેલા છે તેમને પોતાનું મન કાણુમાં રાખવા માટે જો માંસની પરેજીની જરૂર દેખાય છે તો બેશક તેઓ તેનાથી અશ્વગ રહે છે અને પરેજી પાળે છે. માંસ નહીં ખાનારા હીંદુભાઈઓની હાલત પણ તેવીજ છે આકી તેમનામાં

---

*પહેલાં હીંદુભાઈઓએ પોતે તેનો રિવાજ કહાડી નાખવો જોઈએ.

ખાનારાઓની સંખ્યા કાંઈ નાની નથી. X કેટલાક હીંદુઓ કહે છે કે હીંદુઓમાં માંસ ખાવાની શરૂ થી પરવાનગી નથી જ્યાં પરવાનગી નથી તો પણ હીંદુભાષ્યોની ઘણી મોટી સંખ્યા ખાય છે તો પછી મુસલમાનો ખાય તો તેમને હીંદુભાષ્યો ખોટા અને દલકા ગણે એ તાજુબ થવા જેવું છે. વળી યુરોપીયનો, જાપાનીસો, ચીનાઓ, આફ્રીકનો, અમીરકનો વિગેરે તમામ દુનિયાના માણસો બકરાં ઘેટાંનું માંસ તો શું પણ ગાય સુધાનું માંસ ખાય છે તેનું કાંઈ નહીં અને ફક્ત મુસલમાનોજ ભુરા ગણવામાં આવે છે. પણ એમાં બંને કામને લગાવી મારવાની દિકમત રહેલી છે. હીંદુભાષ્યોને વાંક નથી.

શું હીંસા કરનારા મહાત્મા નથી ગણાતાં ?

કેટલીક વખત કોઈ ઇસ્લામી બાદશાહ કે સરદારની વાત આગળ ધરવામાં આવે છે કે એણે ફલાણા ફલાણા માણસોને મારી નાખ્યા અને એહદ જીલમ કર્યો તેથી ઇસ્લામની તલીમ સારી નથી. હવે કોઈ સખસ પોતાના જાતી સ્વભાવ કે અંગત કારણને લીધે કોઈને મારે કે કોઈ ઉપર સખતાઈ કરે તેમાં ધર્મને શું લેવા દેવા

x ઘણા હીંદુઓ કહે છે કે અમને માંસ ખાવાની પરવાનગી છે તેથી અમે ખાઈએ છીએ. તો હું જીવદયાના દિમાયતી તરીકે હીંદુભાષ્યોને નમ્રતાથી લલામણ્ય કરું છું કે પહેલાં તેમણે માંસ ખાવાના રિવાજને પોતાની સમાજમાંથી તદ્દન કઢાડી નાખવો જોઈએ અને પછી ધીમે ધીમે બીજાઓ પોતાની તરફ ખેંચવા કાશીસ કરવી જોઈએ અને જીવદયા મહત્ત્વે જો સાર કામ કરી રહી છે તેમાં સામીલ થવું જોઈએ. પારસીઓ પણ માંસ છુટથી ખાય છે.

છે? એક સસારી માણસ પોતાની મતલબને માટે કાંઈ સખતાઈના કામ કરે તો તેને માટે ધર્મ શી રીતે જોખમદાર કહેવાય. હિંદુ ભાઈઓમાં રામચંદ્રજી એક મોટા પુજનીય અવતારી પુરૂષ ગણાય છે અને તેમના નામની તેઓ હમેશાં માળાઓ ફેરવે છે તેમણે સીતાને લઈ જવા માટે ફક્ત રાવણ એકલોજ ગુનહગાર લતા છતાં આખી લકા નગરી બાળી મૂકી હતી. વળી શ્રીકૃષ્ણ જે હિંદુ ભાઈઓમાં ભગવાન રૂપે ગણાય છે તેમણે રાણી રૂક્મણી સાથે ફક્ત લગન કરવા માટે હજારો ઝનવાઓને મારી નાખી તેને પરણવા જતા વરને પણ કતલ કર્યા હતા અને રૂક્મણી સાથે જોર જીલમથી લગન કર્યું હતું. વળી પરશુરામને પણ હિંદુ ભાઈઓ ભગવાનના અવતાર તરીકે માને છે તેમણે પણ પોતાના બાપના ખુનનો બદલો લેવા એકવીસ વખત ભારે કતલ ચલાવી દુનિયામાંથી કાઢીઓની જડ કહાડી નાખવા સુધીની પ્રાશીશ કરી હતી.

ઉપલા ત્રણે દાખલાઓમાં હિંદુભાઈઓના પુજનીય પુરૂષોએ પણ લોકોના પ્રાણ લીધાં છે છતાં તેઓ તેમને પુજે છે અને કાઠ સંસારી બ્રાહ્મણ કે સરદારે કાઠ કામ એવું કયું તો તેને માટે ધરલામનો દોષ કહાડે છે જે ફક્ત સમજ ફેરવુંજ કારણ છે બીજું કાંઈ નથી.*

* આ દાખલા ફક્ત દલીલને ખાતર આપવામાં આવ્યા છે. નહીં તો જેમને હિંદુ ભાઈઓ મહાત્માઓ સમજે છે તેમને મુસલમાનો કાંઈ હલકા ગણતા નથી.

મડદાં દાટવાનો રિવાજ.

જે કદાચ એમ કહેવામાં આવે કે મુસલમાનો મુઠદાંને જમીનમાં દાટે છે તેથી જીવજંતુઓ તે લાશને ખાઈ છે અને તેથી તેને તકલીફ પહોંચે છે અને તેની ઉપર જીલ્લમ થાય છે. આ વાત ની ઉડાણમાં ફાલ ઉતરવાનો વખત નથી તેથી એટલુંજ કહીશું કે લાશમાં જીવ નહીં હોવાથી તેને તકલીફ પહોંચતી નથી. અને જે લાશને વગર જીવે તકલીફ પહોંચતી હોય અને તેના ઉપર તેથી જીલ્લમ થતો હોય એવું જે હિંદુભાઈઓ માનતા હોય તે પછી લાશને ખાઈ લેરમ કરવામાં ક્યાં તકલીફ નહીં થતી હોય ! ત્યારે તે હિસાબે તો એ પણ જીલ્લમ અને પાપજ ગણાય.

વળી હીંદુ ભાઈઓમાં કાષ્ઠ મોટા માંજીસ મરી જાય છે તો તેમને માટે સુખડનાં લાકડાં અને સાધારણ મરી જાય છે તો પાવ-જના લાકડાં ખાળવા માટે લાવવામાં આવે છે એટલે મરી ગયા પછી અવલ મંજલે પહોંચાડવામાં પણ ગરીબ અમીરમાં ભેદ રહે છે. દાટવામાં તેવું નથી. બધાને એકજ પ્રકારના કફતથી એકજ પ્રકારની જમીનમાં દફનાવવામાં આવે છે.

વળી જે ઘણીજ ગરીબાઈને લીધે લાકડાના પાંસા ન મળે અથવા જ્ઞાસ એવી જગ્યાએ હોય કે એવા સંજોગોમાં હોય કે ત્યાં લાકડાં ન મળી શકે અથવા જાવવાનું ન બની શકે તો તેવી હાલતમાં મુઠદાંને જમીનમાં દાટવા વગર છુટકોજ નથી. એટલે દાટવાની રીતે સહેલી સહેલી અને સુગમ પડતી છે એમ એ ઉપરથી જણાય છે. ખાળવામાં લાકડા વિગેરે મેળવવાની મુશ્કેલી ફેટલીફ વખત નડે છે. તેથી તેવી કાષ્ઠ મુશ્કેલી મુઠદાંને અવલ મંજલે પહોંચાડવામાં ન

નડે તેટલા માટે ઇસ્લામે દફનાવવાનો હુકમ આપેલો છે. વળી મુઝ્દુ બળીને પણ આખરે તો માટીમાં જ નખ છે. તો પછી પહેલાથીજ માટીમાં દફનાવવા ઇસ્લામે જોઈવલું રાખી છે. હીંદુભાઈઓમાં પણ જે તેમનામાં હલકી વરણના ગણાય છે અને જે ગરીબ હાલતના છે તે તો પોતાના મુઝ્દાને જમીનમાં જ દાટે છે તો પછી દાટવામાં જો ભયંકર પાપ હોય તો તો આ ગરીબ લોકો માટે તો મુક્તિની આશા જેવું કંઈ રહેતું જ નથી. ના, પણ તેમ નથી. હીંદુભાઈઓ તેને છુરું માનતા જ નથી. બલકે તેમનામાં તો એવું છે કે જ્યારે કોઈ ચડતો સન્યાસી કે સારો પ્રહાર્યારી ગુજરી જાય છે તો તેની લાશને જમીનમાં દાટે છે. જો દાટવામાં છુરાઈ હોય તો સન્યાસી અને પ્રહાર્યારી જે સાધારણ માણસો કરતાં ધર્મમાં ચડતા દરજ્જાનો ગણાય છે તેને શા માટે દાટવામાં આવે છે એનો વિચાર કરવો જોઈએ જો દાટવાનું કામ છુરું હોય તો એવા ચડતા ગણાતા માણસને હીંદુ શાસ્ત્ર શા માટે દાટવાની પરવાનગી આપે છે? એથી સાંખિત થાય છે કે દાટવાનું કામ કંઈ છુરું નથી એટલે આ હિસાબે પણ મુસલમાનો કંઈ ખોટા રસ્તે નથી.

ફટલાક હીંદુભાઈઓ એવી દલીલ કરે છે કે લાશ જમીનમાં દાટવાથી તેમાં જંતુઓ-ગ્રીણા કીડા પેદા થાય છે અને તે હવામાં ફેલાઈ હવાનો બિગાડો કરે છે જેથી રોગ ફેલાવાનો બય રહે છે. આખું યુરોપ, આખું અમેરીકા, આખું આફ્રિકા, આખું આસ્ટ્રેલિયા, વિગેરે જેવા દુનિયાના તમામ કાલજમાં બધાજ લોકો પોતાના મુઝ્દા જમીનમાં દાટે છે. આવા વડક અને સુખાકારીની બાબતોમાં જાનકાલ યુરોપ, અને અમેરિકાના લોકો તો સહીથી આગળ વધેલો

મણ્ડાય છે. તો તેમને દાટવાથી લાશમાંના જંતુઓ બહાર નીકળી હવા ખરાય કરે છે તે ન દેખાય એ પણ અન્યથા થવા જેવું છે. પણ એ લાઇ-ઓને એ ખબર નથી કે અહીં સરકાર તેમજ મ્યુનિસીપાલીટી જે સુખા-કારીને માટે હમેશાં કાળજી રાખે છે તે પણ નિવારણ લાશોને પોતાના નોકરો મારફતે દાટવાનોજ પ્રયોગ કરે છે.

મુમલમાનોમા જે લાશો દફન કરવામાં આવે છે તે જમીનમાં પાંચ ફુટ નીચે એટલે લગભગ એક માથોડા જેટલે ઉંડે માડવામાં આવે છે અને તે સાથે કુપુર તથા ખીજ એવીજ જંતુ નાશક ખુશ્બોદાર ચીજો કફનના અંદરના ભાગમાં મુકવામાં આવે છે કે જેથી જંતુઓ કે અદ્ભો પેદા ન થાય. અને કદાચ પેદા થાય તો પણ પાંચ ફુટનું માટીનું થર લાશની ઉપર એવું મજબુત હોય છે કે તેમાંથી જરા પણ પવન બહાર આવે એ તદ્દન અનવાજોગ નથી. એટલે હવા અગ-ડવાની જે ફલીલ છે તેતો ટકી શકતી નથી. કારણકે જો એવું હોય તો આજના યુરોપીઅન ડાક્ટરો અને ગૌરા અમલદારો તેને એકદમ પકડી લઇ તે ઉપર અમલ કરવા તૈયાર થઇ જાય. પણ તેઓ પોતે તો પોતાની લાશો લઇ જમીનમાં દાટે છે તો પછી આ બાબત તેમના ખ્યાન બહાર હોય એ મનાયજ કેમ ? ઉલટા લાશો બાળવાથી તેની અદ્ભો હવામાં ફેલાય છે અને મલાશ્ચુની આબ્જુબાબ્જુ વસનારા લોકોને તેની અડચણ પહોંચે છે એમ તે લોકો વારંવાર કહ્યા કરે છે. વળી જ્યારે પ્લેગ, કોલેરા ખાઇ વિગેરે એવી રોગોના દરદી-ઓની લાશો બળે છે ત્યારે તો હવામાં બિગાડો થાય એ અનવાજોગ છે. પણ આપણું કામ એ વિશે ટીકામાં ઉતરવાનું

નથી પણ ફક્ત આપણી દફનાવવાની રીત ઉપર જે આરોપ મુકવા-
વામાં આવે છે તેનો ખુલાસોજ કરવાનો છે તેથી આટલું કહ્યું છે.

વળી યુરોપીયન-ગોરા લોકો જે પોતાની લાશોને દાટે છે તેમણે તો કબરોની ખુખીઓના ઘણા વર્ણન પુસ્તકોમાં કરેલાં છે. એક અંગ્રેજ નાશીંગટન ક્વીંગ નામે અમેરીકાનો એક મોટો અંચકાર થઈ ગયો છે તેણે પોતાની “ રોય યુક ” નામની કિતાબ માં જણાવ્યું છે કે કબરો જેમાં આપણા વાહલા રતેહીઓની લાશો દફનાવેલી હોય છે તે પાછળ - હેલા દ ખી માણસો મારે એક દિલાસા રૂપ છે. કાણ કે ત્યાં જઈ તેમને મોટે આર્યના કરવામાં આવે અને તેમના ઉપર ફૂલ ચઢાવવામાં આવે તો તેમને મળવા જેટલો સતોષ થાય છે અને દુઃખીને દિલસો મળે છે. કારણ કે કબર એ મરનાર ની લાશ ત્યાં દફન થઈ છે એની ખાસ નિશાની છે. ણી તે કબર જેવાથી માણસને પોતાનું મોત પણ યદ આવે છે કારણ કે તે કબર જુએ છે તો પોતાના મનમાં ખીયાલ કર છે કે કોઈ દહાડો આપણે પણ આજ પ્રમણે કબરમાં જવાનું અને માટીમાં મળવાનું છે. આવો ખીમોલ કબરો જેવાથી વારવાર તેના મનમાં પેદા થતો રહે છે તો તે શુદ્ધા તરફ ઓછો ખેચાય છે અને નેકી તરફ લાગે છે. કબરની આવી આવી ખુખીઓ તો અંગ્રેજ લેખકોએ ઘણી કીતાબોમાં બતાવેલી છે જેને એક ડેકાણું ભેગી કરવા જેસીએ તો એક મોટું દફતર થાય. ઇસ્લામમાં પણ કબરમાં દફનાવવાની ઘણી ખુખીઓ બતાવેલી છે જેનું વર્ણન અહીં કરવાથી ઘણું લંબાણ થઈ જાય એમ છે.

હવે જે લોકોની લાશો ખાળવામાં આવે છે તેમની નિશાનીઓ

કચ્છરની માફક કાંઈ રહેતી નથી કારણું એકજ ડંકાણે બધા મુઠદા બાળવામાં આવે છે એટલે બધી લાશોની રૂખનો એકજ ઢગલો થાય છે અને ત્યાં વધારે નાખ બેગી થાય છે તો કહાડી નાખવામાં આવે છે કે કાંતો પવનથી ઉડી જાય છે એટલે ક્રાઈસ્તેલીના મરવા પછી તેની કાંઈ પણ નિશાની કચ્છરના રૂપમાં રહેવા પામતી નથી કે પાછળ રહેલા દુઃખી માણસે ત્ય જ્યાંને પૂલ ચડવી થોડી વાર બેસી તેની નિશાની જોઈ સતોષ મેળવે એટલે દાટવામાં ધણી બેદ રહેલા છે જેને યુરોપ, અમેરીકા, આફ્રિકા, આસ્ટ્રેલીયા જેવા દુનિયામાં આગળ વધેલા લોકો પણ કબુલ કરે છે અને પોતાના મુઠદાઓને તે પ્રમાણે દાટે છે.

ઉપલી તમામ ફકીકત ઉપર નજર કરતાં ચોખ્ખું જણાય છે કે મુસલમાનો જે પોતાની કાળેનો દફનાવે છે તેમાં તેઓ ઉઘટે રહેતે નથી.

સુન્નત કરાવવાનો નિયમ.

કેટલાક હીંદુભાઈઓ સુન્નત કરાવવાના રિવાજને મહા ભયંકર સમજી તેની તરફ હલકી નજરે જીવે છે પણ હવે જમાનો એવો આવ્યો છે કે સમજી ભાઈઓ સમજવા લાગ્યા છે. સુન્નત કરવામાં ફકત હોકરાની પેસાળની જગાના આગલા ભાગમાં જે ફાલતું ચામડી લટકતી હોય છે તેનો થોડો ભાગ નાનપણમાં હજમ કાપી નાખે છે. અને તેનેજ સુન્નત કે મુસલમાની કરવી એવું કહે છે. હવે આપણે સમજવવાની ખાતર કહીશું કે પેસાળ કરવાની જગા એ ધણી નાજુક જગા છે. તેની ઉપર જે ચામડી હોય છે તે

હાંકણુ રૂપે છે જે હમેશાં ખોલ બંધ થયા કરે છે. તેની તરફ ધણી લે. કા બેદરકારી રાખે છે તેથી તેમાં મેલ મની (વીથ) તથા પેસા-ખના છાટાં ભરાઈ રહે છે જેથી શરીર અને કપડાં હમેશાં નાપાક થયા કરે છે એટલુંજ નહીં પણ આગળ જતા ચાલુ બેદરકારીને લીધે તે જગામા દુર્ગંધ—મદબો પેદા થાય છે અને ચાંદીઓ પડી પછી સળો લાગે છે આ સળો નાળુક જગાએ હોવાથી તેમજ તેની ઉપર હમેશા ચામડી ઉઘાડ બંધ થતી રહેતી હોવાથી ચાંદીના જખમને જલદી રૂઝ આવવા દેતી નથી એટલુંજ નહીં પણ માણુસને તે ભયંકર રોગથી હમેશાં ધણીજ તકલીફમાં ગમે છે. વળી આ રોગ વૈદક નિયમ પ્રમાણે ધણો ચેપી હોવાથી દીવસે દીવસે તેનો ચેપ પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓમાં હમેશા વધતો જાય છે. અને સમાજને કમ તાકત અને નબળી પાડી દેશનું હીર ખોઈ નાખે છે. આ એક સામાન્ય ચેપી રોગ સમાજમાં થવા ન પામે અને દેશની અધોગતી ન થાય તેટલા માટે ઇસ્લામમાં એ કાયદો ઠેરવવામા આવ્યો છે કે દરેક જણાની સુન્નત કરવી કે સમાજ આવા ભયંકર રોગના ચેપથી સહીસલામત રહે. વળી આ સુન્નત ધણે લાગે નાની ઉંમરમાં કરવામાં આવે છે એટલે બચ્ચાંઓને વધારે નહતર પણ થતી નથી કારણકે કુમલી ચામડીને આપરેશન કરતાં કાંઈ વાર પણ લાગતી નથી અને તરતજ આરામ થઈ જાય છે.

શીતળાની ગિમરી એક ધણી ભયંકર અને ચેપી મણાય છે જેમાંથી બચવાને માટે આજકાલ ડાક્ટરી સલાહ પ્રમાણે નાના બાળકો અને મોટી ઉંમરના માણુસોને શીળા ખોદાવવાનો એક સામાન્ય નિયમ થઈ પડ્યો છે બલકે સરકારી કાયદો ઠેરવવામાં

આવ્યો છે. આ શીલી ટાંકવામાં માણસના બંને હાથ પર ૭ ઠોકણે નક્કરથી કાપવામાં આવે છે અને તે કાપના ઉંડેલા ગુમડાને એ ચાર દીવસ પછી પાછા તેવી દુખતી હાલતમાં રસી મુકવા ખેતરવામાં આવે છે કે એપ બરાબર ઉઠે અને શરીરની તમામ ગરમી તે વાટે બહાર નીકળી જાય. હવે જોવા જઈએ તો આટલી બધી તકલીફ મુસલ માની (સુન્નત) કરવામાં થતી નથી. તે તો એકજ ગુમડા જેટલી જગા રોકે છે, તે કાંઈ શીનગાના છ છો ગુમડાઓ જેટલી જગા રોકતી નથી. વળી જેમ શીનલા ટાંકવામાં શરીરની ગરમી નીકળવાથી બચ્યાંઓને સખા બુખાર આવે છે તેમ આમાં કાંઈ બુખાર વિગેરે જેવી તકલીફ હોતી નથી. તે ઉપરાંત આ એક હમેશનું ઓપરેશન હોવાથી તેને જલદી રૂઝવી નાખવાની સમયાણુ દવાઓ પણ મુસલમાનો પાસે મોજુદ હોય છે. એટલે તેની તકલીફ તો ખરું પુછો. તો કાંઈજ નથી. શીતલાના દરદથી બચવા માટે ૭ ઠોકણે નક્કરના ધા ખાવા માટે તો એક બક્ષર પણ કઢવો ન કહેવાય અને ટાંકી પરમો, ચાંદી જેવા મહા બયંકર અને જીવલેણ રોગોમાંથી બચવા એક ઇલાજ તરીકે સુન્નત કરવાનો ઇસ્લામી નિયમ પાળવામાં આવે તો તેને બયંકર રૂપ આપવામાં આવે એ પણ તાબુગ થવા જેવું છે. વળી હાલ તો ડાક્ટરો પણ એવા એ ચામડી કાપવાના ઓપરેશનને સારું ગણે છે અને પણ ચાંદીવાલા દરદીઓની તેવી ચામડી કાપી પણ નાખે છે જેથી દરદ તરત સાર થઈ જાય છે. તેઓમાંના કેટલાક તો હાલ ત્યાં સુધી કહે છે કે એવી ચામડીથી ખાવા બયંકર દરદો પેદા થતા હોવાથી માણસ આમળ જતાં નકામો મૂક જાય છે જેથી તેને ઓલાદ પણ થતી નથી. આવા આવા

અભિપ્રયો દ્વાલ થતા જાય છે વળી તેને લીધે તના ગરીબ એરતને વગર વાકે મહેણા અવા પડે છે કે ત “ચાકલી” છે તે ઉપરાંત એક નકામા થઈ ગએલા મરદ સાથે એરત ફટનીક નખત પોતાનો ભવ બગાડના રાજી હોતી નધા તેથી ઘણી નખતે બીજા મરદ સાથે જાનો સમ્બંધ જોડે છે કે કાનો નીકળી નધે અને સમાજમા વધારે સજો પેદા કરે છે અને કનક લગડે છે જ

આવા આવા કારણો ઉપર જનાર વિચાર કરનામ આવે તો સુન્નત કરી એ ખુરી ચીજ છે અમ માખેજ ગણાય

જો શરીરના એક ભાગને લવા દેના વગર હથીવાગ લગાવી લોહી કઢાડવામા આવે છે એ આધારે સુન્નતને ખુરી ગણવામા આવે તો હીદુસ્તાનઓમા શરીરના ના ઊદનાની કાઠ નવાઈ હોતી નથી. નાઠ અને કાન તો ઊદવાનો તમનામા આમ-સામાન્ય રિવાજ છે વળી સૌય જેવા તેજ અણીનાળા હથીવારથી શરીર ઉપર છુદાણુ પણુ તેઓ ઘણો ભાગે પડાવે છે નધા દતોમા રેખો પણુ નખાવે છે. સુન્નતમા તો રોજથી અચનાતા ફાયદા માટે ઇસ્લામના ફરમાન પ્રમાણે શરીરનો ભાગ છેદાવે છે પણુ નાક, કાન ફાચાવના અને છુદાણુ પડાવવા એ તો ફક્ત શોભા મટે થાય છે શોભા માટે શરીરના ભાગ છેદાવી તેને બ કરાનારા ભાઈએ સુન્નત માટે ખોલના ઉભા થાય તો તેમની મરજી વળી હીંદુ લેકા દારકા જાત્રાએ જાય છે તે ત્યા પોતાના શરીરપર લોહાના તાવેલા સિક્કાથી ડામ

---

*આ કારણને લીધે ફટની સ્ત્રીઓ આડે રસ્તે દોરાતી હશે તેની ગણુરી કઢાડવામા આવે તે મનમ પડી આવે .

દેવડાવી છાપો લે છે અને તેને તેઓ એક ધણીજ ઉત્તમ ફળ સમજે છે. આગ જેવી લોહાની બળતી છાપોથી શરીર ઉપર હામ દેવડાવી બારે દુખ સહન કરવું તે ધર્મ કહેવાય તો પછી ધર્મના ફરમાન પ્રમાણે સુન્નત કરાવી ફક્ત નજવી તકલીફ વેઠી આપી ઉમર રોગની પીડાથી બચવું તે કેમ ખુર અને ધાતકા ગણાવું હશે એનો વિચાર કરવાનો છે.

ફટકાક લાઇઓ વળી એવું કહે છે કે આ ચામડી કુદરતી છે. જો તેની જરૂર ન હોત તો તે માના પેટથી આવત નહીં. તો આપણે કહીશું કે વાળ તથા નખ પણ કુદરતી છે, અને માના પેટથી આવે છે તો શા માટે કઢાડી નાખવામાં આવે છે ? જ્યારે તે કઢાડી નાખવાને ખુર ગણવામાં આવતું નથી તો પછી આને માટે કેમ લોકોને ખુર કહેવામાં આવે છે ?

હાલ વળી એક ચળવળ નવી નીકળી છે જેને આર્થ સમાજ લાઇઓ “ શુધ્ધી ” કહે છે અને તેના રૂએ તેઓ મુસલમાનોને પણ હીંદુ બતાવવા દરખાસ્તો આપે છે. તેઓ જાણે છે કે મુસલમાનો બધા સુન્નત કરેલાજ હોય છે તો પણ જ્યારે તેઓ તેમને હીંદુ ધર્મમાં લેવા તૈયાર થયા છે તો માલમ પડે છે કે સુન્નતને તેઓ ખુરી ચીજ સમજતા નથી. જો ખુરી સમજતા હોય તો તેઓ સુન્નત કરેલા મુસલમાનોને પોતાની સાથે બેળગવા તૈયાર થાય નહીં.

આથી સાફ જણાય છે કે સુન્નત કરવી એ હવે ખુર મનાવું નથી પણ તેમાં ફાયદા ધણા હો. આથી તેના તરફ પસંદગી બતાવવા હવે ખીજ લોકો પણ આગળ આવતા જાય છે.

હવે એક સંપીમાં શું વાંધો છે ?

ઉપલી બાબતો એટલા માટે ખુલાસાથી લખવામાં આવી છે કે અમારા ગેર ઇસ્લામી અને ખામ કરીને હીંદુભાઇઓ તે ઉપર વિચાર કરે અને જુવે કે મુસલમાનોના ધર્મે મુસલમાનોને શું ખરું શીખવ્યું છે ? માંસ ખાવની, મઠાં દાટવાની, અને સુન્નત કરવાની બાબતને ભયંકર રૂપમાં આગળ ધરી ઇસ્લામ બાજુએ એક રાક્ષસી ધર્મ હોય તેવું બતાવવાની કાશીશ થાય છે. પણ એ બાબતોને ઉપર અપાણે જે ખુલાસો કર્યો છે તેથી ચોખ્ખું જણાઇ આવે છે કે તે કાંઈ હીંદુઓને નુકશાન પહોંચાડનારી નથી. માંસ ખાવનો અને મઠાં દાટવાનો રિવાજ તો હીંદુભાઇઓ તથા ક્રિશ્ચિયન ભાઇઓમાં મોટા પ્રમાણમાં મેળાવે છે એટલે એ બે બાબતોમાં મુસલમાનો કાંઈ ભુરે રસ્તે છે એવું બાગ્યેજ કહી શકાય. વળી જીવ હીંસાની બાબત તો એવી છે કે મહાત્માઓ જેવાને પણ તેમ કરવાનો ન છુટકે પ્રસંગ આવે છે જેના દાખલો આપણે ઉપર આપી ચયા છીએ. શ્રી રામચંદ્રજી તથા શ્રી કૃષ્ણ મહારાજ કાંઈ પુરુષાર્થમાં ઉતરતા ન હોતા. તેમને આજે લાખો હીંદુઓ માને છે તો તેમનામાં કાંઈ સમજ ન હોતી એવું તો બાગ્યેજ કહી શકાય. આવા મોટા પુરુષોને પણ જીવવાનો સિખ્યાં બાળુએ મુકવાનો પ્રસંગ આવ્યો હતો તો તેથી કાંઈ એમ સાબિત થતું નથી કે તેઓ જીવની રસ્તાચાળા હતા. તેમના સંજોગે એવા હતા અને સંજોગોને લીધેજ તેમને તેમ કરવું પડ્યું હતું તેઓને પરાપકારના નમુના હતા અને એ પરાપકાર બુધ્ધી વડેજ તેઓ પોતાનું નામ પાછળ મુકી ચયાં છે. અ.જ પ્રમાણે કદાચ કાંઈ ઇસ્લામી પુરુષોને પણ તેવા પ્રસંગ

આખ્યા હોય તો તેને માટે ઉદાર દિલથી કામ ભેવાનું છે. હવે રહી સુન્નતની ખાખત તો તેના ફાયદા પણ ઉપર જણાવી દીધા છે તો તે ફાયદાની રચ્ચે કદાચ મુસલમાનો તે રિવાજ પાળે તો એમાં તેઓ ખીજને ક્યાં દુઃખ દે છે કે ફરજ પાડે છે? તેઓ કાંઈ ગેર ઇસ્લામી બાઇઓને જોર જીતમથી ફરજ તો પાડતાજ નથી કે સુન્નત કરાવે. તો જે વાતને મુસલમાનો પોતાને માટે ફાયદા કારક સમજીને કરતા હોય અને જેથી ખીજઓને નુકસાન ન થતું હોય તેને માટે નકામી હોહા કરવાથી શું ફાયદો? આવી નકામી જુરાઇથી તો ફક્ત કઠવાશની લામણી પેદા થાય અને તેથી કેમ કામમાં શીસાદ જાગવાનો વખત આવે. માટે જોઇ વિચારીને આવવું જોઇએ કે અંદર અંદર રમખાણુ ન જાગે.

હીંદુબાઇઓ એમ ધારે કે મુસલમાનોને હીંદુસ્તાનમાંથી નસાડી મુકવા છે અથવા મુસલમાનો એમ ધારે કે હીંદુઓને નસાડી મુકવા છે તો તે કદી પણ ખનવાનું નથી. કારણ કે મુસલમાનોની સંખ્યા હાલ અહીં સાત કરોડની અને હીંદુઓની તેવીસ કરોડની છે. તમામ દુનિયામાં મુસલમાનોની સંખ્યા એતાલીસ કરોડની છે જ્યારે હીંદુ બાઇઓની તેવીસ કરોડની છે. પહેલાં જ્યારે હીંદુસ્તાનમાં મુસલમાનો નામે પણ ન હોતા ત્યારે પણ હીંદુબાઇઓ મુસલમાનોને હીંદુસ્તાનમાં આવી વસવાટ કરતાં રોકી શકાય નથી તો હવે હાલ તેઓ તેમને ક્યાં રોકી શકે એવી હાલત છે? હવે તો ખાતે કામે માંહે માંહે સમજીનેજ રહેવાનું છે. લગભગ એક હજાર વરસથી મુસલમાનો અહીં વસવાટો હક ધરાવી રહ્યા છે. તાર વરસ થઇ જાય છે તો કબજો છોડાવવો મુશ્કેલ થઇ પડે છે તો પછી એક હજાર વરસનો કબજો છોડાવતાં કેટલી મુશ્કેલી નડે તે વિચારવાનું છે.

આજે જે સંગઠન હિંદુભાઈઓમાં થઈ રહ્યું છે તે મુસલમાનો માટે કાંઈ નવી વાત નથી. મુલતાન મેદમૂદ ગઝનીના વખતમાં, શાહબુદ્દીન ધોરીના વખતમાં અને અહમદશાહ અયઘાલીના વખતમાં, આવા સંગઠનો થયા હતા અને તેમાં મોટા મોટા રાજાઓ સામીલ થયા હતા પણ તે વખતે પણ તે સંગઠનોનું પરિણામ હિંદુ ભાઈઓના લાભમાં આવ્યું ન હોતું. તેથી સાચિત થાય છે કે કુદરતની મરજી એવીજ છે કે હિંદુઓએ અને મુસલમાનોએ બંનેએ હિંદુસ્તાનમાં સાથે રહેવું. આ વાતને પહેલાના હિંદુ અને મુસલમાન બંને કોમના મહાત્માઓ સમજી ગયા હતા અને તેથીજ તેમણે એકસંપાથી કામ લીધું હતું. હિંદુ મહાત્માઓએ પોતાના વેદાતની (જ્ઞાનની) વાતો ઇસ્લામી મહાત્માઓ આગળ મુકી અને ઇસ્લામી મહાત્માઓએ પોતાના તસવ્વુફ [અલ્લવિદ્યા]ની વાતો આગળ ધરી એટલે બંનેમાં ખુદાની કુદરત અને દુનિયાની પેદાએશ વિશે લગભગ સરખાપણું જણાયું. એટલે બંનેએ વિચાર કરી અંદર અંદરના અગડા કઢાડી નાખ્યા અને એકસંપીની ગાંઠ મજબુત કરી દીધી.* પણ પાછળથી જ્યારે કોઈ કારણને લીધે ફાટફાટ પાડવાની તાલીમની શરૂઆત થઈ ત્યારે આ બંધા વાંધા કિલા થયા અને લાગણી બદલાણી. મુસલમાનો હિંદુઓને જુરા ગણવા લાગ્યા અને હિંદુઓ મુસલમાનોને જુરા ગણવા લાગ્યા. વળી પાછળથી જે પુસ્તકો લખાયા તેમાં પણ તેવીજ લાગણીઓનો ઉપયોગ થતો ગયો. એટલે બંને

---

*આને માટે હિંદુ લોકો અને જ્ઞાની પુરોહિતો લગજનાનાં અને વાણીનાં પુસ્તકો મોજુદ છે ગુર નાનક, વૃક્ષસીદાસ, કબીર સહિબ વિગેરેનાં પુસ્તકોએ વાતની સાબીતી આપી રહ્યા છે.

કામોમાં બેઠીલી ફેલાતી ગઇ અને હાલ જ્યાંજુઓ ત્યાં હીંદુ મુસ-
લમાન રમખાણોના મામલા વાંચવામાં આવે છે.

કટલાક હીંદુ આગેવાનો પોતાના મનમાં કદાચ એમ
સમજતા હશે કે અમે અમારી કામનો તેમ કરીને ઉધ્વાર
કરીએ છીએ પણ તેઓ એ વાત ભુલી ગય છે કે
તેમાં તેઓ હીંદુની એ મોટી કામોમાં વેરની આગ ભડકાવી
રહ્યા છે. તેમણે એ વાત ચોક્કસપણે માની લે. જોઈએ કે પહેલાની
હીંદુ જાહેરજાણીના વખતમાં તેમનાથી પણ વધારે તેજ લાભણીવાળા
માણસો તેમની કામમાં પેદા થયા હતા અને તેમણે હીંદુલાઇઓને
મુસલમાનોના મુકાબલામાં ઉભા કર્યા હતા પણ તેમાં છેવટે એજ
જાણીયું હતું કે તેવું કરવાથી દેશને નુકશાન થાય છે. આવું ચોખ્ખું
જાણીયાથીજ તેમણે જ્ઞાનનો રસ્તો અખત્યાર કર્યો હતો કે જેથી બંને
કામ એક દિલ થઇ ગઇ હતી અને શાંતીથી બધા
ખુદાની બંદગી કરવા લાગ્યા હતા. અને પરિણામ એ
આવ્યું હતું કે લોકો નેકી અને પુરૂષાર્થમાં પણ આગળ
વધી ગયા હતા. પણ હાલ મામલો તદ્દન બદલાઇ ગયો છે. હાલ
તો આગેવાનોમાં જાહેર દેખાવ વધી ગયો છે પણ ધર્મનો
છાંદો પણ રહેવા પામ્યો નથી. મન ઉપર કાણુ રાખવાની વાત જે
ધર્મનો પહેલો પાયો છે તેતો હવે નહીં જેવીજ રહી ગઇ છે. હવે
તો લોકોના મન ઉંચાં કરી તેમને હાડમારીમાં નાખી પોતે આગળ
વધવું એજ લખારો બધે દેખાઇ રહ્યો છે પણ માફ રાખવું જોઇએ
કે એ બધી દેહરિયત—જડાદની વાતો છે. ચેતન-વવાદ
[રહાનીયત] તેમાં કાંઇ નથી. સૂર્ય પ્રથવીથી નવ કરોડ માઇલ દૂર છે

અને પૃથ્વી પોતાની ધરી ઉપર એક સેકન્ડમાં ઓગણીસ માઇલ દૂર છે એવું એક અગ્રેજ લેખક કહે છે તો વચર પ્રમાણે તે સત્ય માનવા તૈયાર થઈ જાય છે અને કાંઈ શાસ્ત્રની સનાતની વાત આવે છે તો તેને વહેમ માનવામાં આવે છે ! પૃથ્વીથી સુરજ નવ કરોડ માઇલ દુર હોવાની તથા પૃથ્વી પોતાની ધરી ઉપર એક સેકન્ડમાં ઓગણીસ માઇલ દરવાની સાબીતી માગવામાં આવે છે તો ગણા તરફનાં મારે છે તેજ લોકો શાસ્ત્રની વાતને વહેમ જણાવવા ઉભા થાય છે એ પણ જમાનાની ખુબી છે. પણ આથી સમજવું જોઈએ કે લોકોને ધર્મથી વીખુટા પાડવાની તજવીજો થઈ રહી છે. જો હજુ પણ બાઈબો નહીં ચેતે તો આગળ ઉપર ધણો આરીક વખત આવવાનો છે. મુસલમાનો તો “આજ ખાઓ કલકા ખુદા માલિક હે” એ ધોરણ ઉપર છે પણ હીંદુભાઈઓ વધારે સંજ્ઞારી સાધનોથી ઘેરાએલા છે તો તેમણે વધારે સમજથી કામ લેવાની જરૂર છે. કામ કામ વચ્ચે કડવાસ ઉભો કરવાથી દેશનેજ નુકસાન થવાનું છે એનો વિચાર કરવાનો છે. આ વખતે એક્સપીની ખાસ જરૂર છે. તેવા વખતમાં એક બીજા માટે ખુરી લાગણી રાખી ઉશ્કેરણી કરવાથી કાંઈ પણ સાફ પરિણામ આવવાનું નથી. માટે આપણા હીંદુભાઈઓને આપણે એજ વિનંતી કરીશું કે તેઓ વધારે કેળવાએલા, સમજદાર, ડાહ્યા, અને દેશની દાઝ હાકે ધરાવનારા છે તો તેમણે મુસલમાનોને ખુરા નહીં ગણતાં પોતાની સાથે ગામવામાં અને તેમની સાથે એક્સપી કાયમ કરવામાં કાયદો છે. કારણ કે મુસલમાનોના ધર્મમાં એવી ખુરી બખત એક પણ નથી કે જે દેશને ખુરા પાયા ઉપર લઈ જાય તેમાં ખુરાઈ હોત તો આજે સાડી તેરસો વરસથી તે ટકી શકતજ નહીં. અને કામના લોકોમાં ખામી

એ હશે અને તે દુરસ્ત કરવી જોઈએ પણ તે વિવંકની હદમાં રહીને લાગણીથી થવું જોઈએ જેમ પહેલાના મહાત્માઓ કરી ગયા છે.

આ પુસ્તક લખવામાં મારો એજ હેતુ છે કે હિંદુભાઈઓ અને મુસલમાન ભાઈઓમાં ભાઈચરની નેક લાગણી પેદા થાય. હું એક મનુષ્ય છું તે. મારામાં પણ ભુનો ધણી હશે અને તેરી ભુલો આ પુસ્તકમાં પણ કદાચ આવી ગઈ હશે તો તેવું કાંઈ જણાય તો હું મારા જાને ભાઈઓ આમળ નમ્રનાથી મારી માગું છું કે તેઓ મને મદદ કરે. વળી કાંઈ ખામી જણાય તો મારૂં ધ્યાન ખેંચવામાં આવેથી હું આ પુસ્તકમાં બીજી વખત જરૂર તેની દુરસ્તી કરીશ. ખુદા સહ ભાઈઓને સુખી રાખે અને તેમનું કલ્યાણ કરે, આમીન.

હાલ મું. સુરત.
હરીપુરા.
તા. ૧-૪-૧૯૨૬

લી. ગરીબ ફકાર
મોટામીયાં
માંમરોતવાળાં.

~~૦૦૦૦~~ દાવતના એક ઉમદા માહવાર રિસાલો ~~૦૦૦૦~~

મુ દિફ કા ર.

અજમેર શરીફવાળા મહાન ખવાજા સાહેબની યાદગીરીમાં
આ માસિક નીકળે છે.

વરસ દીવસનું લવાજમ ટપાલ ખરચ સાથે ફક્ત રૂ. ૩-૦-૦

હિંદુસ્તાનની બહારના લવાજમ ટપાલ ખરચ સાથે માત્ર

રૂ. ૪-૦-૦ છે.

સૈયદ ફઝલુલ મુનવ્વરઅલી

મુદ્રિકાર આશીસ, સુરત.

આ જરૂર વાંચો.

દાવત સંબંધી પીર મોટામીયાં સાહેબની ગુજરાતી કિતાબો.

તમામ લોકોને ધરત્રામતી અને તેમાં થએલા મહાત્માઓની વાતોથી વાંકે કરવા માંગેલાની ગાદીવાલા પીર મોટામીયાં સાહેબે ખોળાં પ્રથમ લખેલાં પુસ્તકો સિવાય હાલ એક દારમાણાની બુકો બહાર પાડવાનું કામ શરૂ કર્યું છે જેની ચારબુકો બહાર પડી ગઈ છે.

આ ચાર બુકો નીચે પ્રમાણે છે.

ચિશતીયા દાવત ગ્રંથમાળા નં ૧.

ખવાળ ગરીબ નવાઝ.

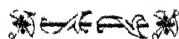
(હીંદના પહેલા મહાન મુખલિગ)

આ પુસ્તકમાં ખવાળ સાહેબનો ટુંક હેવાલ, તેમણે કરેલું તબલીગનું કામ, ઉરસ એ તબલીની યાદગાર, ખવાળ સાહેબનો તબલીગી સિલસિલો, તેમણે જાહેર અસલી સંગઠન, તબલીગનું મુખ્ય મથક અબમેર શરીફ વિગેરેની ઉમદા વાતો લખી તબલીગના કામ ઉપર સારી રોશની નાખી છે. કીમત રૂ. ૦-૨-૦

ચિશ્તીયા દાવત ગ્રંથમાળા નં ૨

રમઝાન શરીફનું ઉમદા ધોરણ.

આમા અકલી દલીલોથી રોઝાની ખુબીઓ પીર સાહેમે એવી તો સરસ રીતે સમજાવી છે કે દરેક જણ તે કયુલ કરી લે છે. રોઝાથી મજુરીનો ગુણ પેદા થાય છે, રોઝાથી લશ્કરી તાલીમ મળે છે, રોઝાથી મન મજબુત થાય છે, રોઝાથી શરીરની તદ્દરતી જળવાય છે, રોઝાથી મન આઠ માર્ગે દોડતુ નથી, રોઝાથી પંતોપકારના ગુણ પેદા થાય છે, રોઝાનો અર્થ બુખ મરો નથી, રોઝા માંડ ખદાત કરમાન વિગેરે વિષયા હિપર પીર સાહેમે ઉમદા વિવેચન કરેલું છે. કીમત ૦-૨-૦

ચિશ્તીયા દાવત ગ્રંથમાળા નં ૩

ગરીબો અને માસદારોને સુલેહનો પયગામ.

આમાં પણ પીર સાહેમે ખુબી ઉમદા વાતો કહી છે. તેહી એજ મોટી ઓજ છે, સંતોષમા સખ, ખુલ્લની જરૂર, ખુલ્લુગોની સોદખતના ફાયદા, માસદારો અને ગરીબો બંનેની જરૂર, આપણા ગરીબ મુર્મસમાન ભાઈઓ, આપણા સુત્રી વોહરા ભાઈઓ, આપણા

મેંભળી જાણ્યો, તબલીગ માટે શાની જરૂર વિગેરે ખામત
ઉપર પીર સાહેબે ધણો મારો પ્રનાશ નાખેલો છે કીમત ૦-૩-૬

ચિરંજીવી દાવત અંધમાળા નં. ૪ શું દુસ્લામ રાક્ષસી ધર્મ છે ?

એ પુસ્તકમાં તો પીર સાહેબે આપીજ કરી છે તેમ
દુસ્લામની નીતી અને ખુશીઓ સમાનવવા ઉપરાંત મુસલમાનોના
અલગ કહેવા કટકે દરજે વ્યાખ્યા છે. દુસ્લામમાં રવીઆના હા
માં ખાવાનો ગિવાજ લાગે દરજે કરવાની ખુશી, સુન્નત કરવાના
ઉમદા દારણ, વિગેરે માટે લખીજ ઉમદા ફલીલો આપી છે આ
પુસ્તક તો દરેક જાગે ખામ વાંચવા લાયક છે કીમત ૦-૩-૦
મળવાનું ઠેકાણું.

મા. સુરત.
હરીપરા, દસનજીના
ટેકરા પાસે.

{ લી. મંથદ ફેઝલુસેન મુનવ્વરઅલી
એડીટર-“ સુદિકાર ” માસિક.

તથા

મુન્શી ગુલામખવાજ બુદ્ધસેકર,
ડે. મોટી બરીઆળ પાસે-સુરત.

સુરત ખરાનપુરી બાજી બાજીવાળી પોળમાં આવેલા શ્રી “અખિકા
વિજય” શ્રી. પ્રેમમાં દરજોવનદામ હાકીશનદામે બાપુ.”

